

ΤΑ ΩΡΟΛΟΓΙΑ

— Κύριε, κύριε... παρακαλῶ, τί ὥρα εἶνε ;
 Εἶνε ἐρώτησις συνηθεστάτη, τὴν ὁποίαν ἀκούετε
 κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἐνῶ βαδίζετε καθ'
 ὁδόν. Ἐνίοτε τὴν ἀκούετε καὶ τὴν νύκτα, ἀλλὰ
 τότε δὲν ὑποχρεοῦσθε ν'
 ἀπαντήσητε, τότε τὸ προ-
 νιμώτερον εἶνε νὰ ἐπισπεύ-
 σθε τὸ βῆμα καὶ νὰ πα-
 ρέλθητε ἢ νὰ προτείνητε
 τὸ ὄπλον σας, ἂν φέρητε
 τοιοῦτο, διότι ἐν ὥρᾳ νυ-
 κτερινῇ καὶ εἰς ἀπόκεντρον
 μάλιστα μέρος ἢ τοιαύτη
 ἐρώτησις εἶνε συνηθέστατα
 τὸ προσίμιον αὐθάδους λω-
 ποδουτικῆς ἐπιθέσεως. Ἐνῶ
 εἰς τὴν ἀθῶαν τῆς ἡμέρας
 ἐρώτησιν, ἦν σὰς ἀπευθύ-
 νει μικρὸς τις μαθητὴς φέ-
 ρων ὑπὸ μάλῃς τὰ βιβλία
 του, φιλόπονος τις χειρῶ-
 ναῖς μεταβαίνων εἰς τὴν
 ἐργασίαν του ἢ ἄλλος τις
 οἰοσδὴποτε διαβάτης, ἔχε-
 τε καθήκον ν' ἀπαντήσητε
 ἂν φέρητε ὠρολόγιον καὶ
 ἂν δὲν θέλητε νὰ φανῆτε
 ἀγροῖκος.

Διηγοῦνται ὅτι ναυαγοί
 τινες ἀποβάντες μετὰ πολ-
 λὰς κκουχίας εἰς ξένην
 χώραν καὶ ἰδόντες ὡς πρῶ-
 τον ἀντικείμενον αὐτοῖσι
 ἀγγλὸν ἐστημένον, ἐδό-
 ξασαν μετὰ χαρᾶς τὸν οὐ-
 ρανὸν εἰκάσαντες ἐκ τοῦ
 σημείου τούτου ὅτι εἶχον
 φθάσει εἰς τόπον πεπολι-
 τισμένον. Ὡστε ἂν ἡ ἀγ-
 χὸν δύναται εἰς τινὰς πε-
 ριστάσεις νὰ χρησιμεύσῃ
 καὶ αὐτὴ ὡς γνώρισμα τοῦ
 πολιτισμοῦ, πολὺ περισσότερον, πιστεύομεν, δύ-
 ναται νὰ ληφθῇ ὡς μέτρον τὸ ὠρολόγιον. Ἄλλ' ἂν
 ὁ πολιτισμὸς τῆς χώρας μας ἐπέπρωτο ποτε νὰ
 μετρηθῇ διὰ τῶν ὠρολογίων, ὁ ξένος ἤθελε συνα-
 γάγει θλιβερώτατα συμπεράσματα· διότι καθ' ὅ-

λην τὴν ἑκτασιν τὴν οὐ μικράν τοῦ κλεινοῦ ἡμῶν
 καὶ ἰσπερᾶνου ἄστεως ὑπάρχει ἐν καὶ μόνον δη-
 μόσιον ὠρολόγιον, τὸ τῆς Μητροπόλεως, τὸ ὁποῖον..
 δὲν λειτουργεῖ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καθ' ἐκάστην

Η ΣΑΡΡΑ ΒΕΡΝΑΡ
 ὡς Ἰουλιανὰ δ' Ἄρξ.

ἀκριβῶς καὶ μαθηματικῶς
 κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς με-
 σημβρίας ὁ ἀπόμαχος τοῦ
 Ἀστεροσκοπεῖου δεικνύει
 ἐκεῖθεν τὴν σημαίαν καὶ
 κρούονται πάραυτα οἱ κώ-
 δωνες τῶν ναῶν· ἀλλ'
 οὔτε τις εὐρίσκειται πάν-
 τοτε ἔξω κατὰ τὴν ὥραν
 τῆς μεσημβρίας, οὔτε οἱ
 ναοὶ εἶνε τόσον πολυάρι-
 θμοὶ ἐν τῇ πόλει μας καὶ
 τόσον πυκνοὶ ὥστε ν'
 ἀκουήται πανταχοῦ ὁ ἦχος
 τῶν κωδῶνων των, ὃν κα-
 λύπτει συχνότατα ὁ μυ-
 κηθμὸς τοῦ ἀνέμου ἢ ἐξου-
 δετεροὶ ἢ βαρύνχος συν-
 αυλία τῶν ἄλλων ποικίλων
 τῆς πόλεως κρότων· ἄλλως
 τε ἡ μεσημβρία εἶνε εἰς
 τῶν σπουδαιωτέρων, ἀλλ'
 οὐχὶ καὶ ὁ μόνος σταθμὸς
 τοῦ ἡμερησίου βίου, ὑπάρ-
 χουσι δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα
 ὥραι, πᾶσαι ἴσως τοῦ ἡ-
 μερονυκτίου, ὧν ἡ ἀκριβὴς
 γνώσις εἶνε ἀναγκαία πρὸς
 ρύθμισιν τῶν παντοίων ἀ-
 ναγκῶν τοῦ ἐπαγγέλμα-
 τος, τῆς διαίτης καὶ ἐν
 γένει τοῦ συστήματος τῆς
 καθ' ἡμέραν ζωῆς.

Ἄλλοτε τοῦλάχιστον ἐν
 Ἀθῆναις ὑπῆρχον τρία ὠ-
 ρολόγια. Δὲν ἦσαν σύμ-
 φωνα ἀληθῶς πρὸς ἄλλη-
 λα· ἡ ἐλληνικὴ διχόνοια
 ἢ ἐπάρκτος εἶχεν εἰσχωρήσει καὶ μέχρι τῆς λει-
 τουργίας αὐτῶν καὶ ὅτε τὸ ἐν ἐσημαίνε τέταρτον,
 ἐνῶ τὸ ἄλλο πρὸς ἀντίκρουον ἐσημαίνε τὴν ἡμί-
 σειαν, μετ' ὀλίγον ἠκούετο τὸ τρίτον πεισματωδῶς
 κρούον ὅλα τὰ κτυπήματα τῆς ἀρτίως ὥρας.

Ἄλλὰ τέλος πάντων, ὁσάκις ἐπήρηστο συμβιβασμὸς μεταξύ των, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον προχειρότερα τὰ γνωρίσματα τοῦ χρόνου τῆς ἡμέρας.

Τὰ ὄρολόγια ταῦτα ἦσαν, παρεκτός τοῦ σωζομένου εἰσέτι τῆς Μητροπόλεως, τὸ τοῦ Ἐλγίνου, ἐν τῷ πύργῳ τῆς Παλαιᾶς Ἀγορᾶς καὶ τὸ τοῦ Πανεπιστημίου. Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν δύο τελευταίων ἐκέκτητο καὶ ἱστορικὴν σημασίαν. Ὁ εὐγενὴς Σκῶτος, ὁ συλητὴς τοῦ Παρθενῶνος, ὁ πράξας quod non fecerunt Gothi, κατὰ τὴν καυστικὴν ῥῆσιν τοῦ Βύρωνος ἐδώρησεν εἰς τὴν κοινότητα τῶν Ἀθηνῶν τὸ ὄρολόγιον αὐτὸ ὡς πεινροτάτον ἀντάλλαγμα τῶν ἀνεκτιμήτων κειμηλίων τῆς ἀρχαιότητος. Πλὴν ὅσον εὐτελὲς καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἦτο οὐχ ἦττον « ἐχθρῶν ἄδωρον δῶρον κοῦκ ὀνήσιμον ». Μετὰ τὴν χαλκίνην του λαλιᾶν ἦτο προωρισμένον νὰ ὑπομιμνήσῃ πλειστάκις τῆς ἡμέρας εἰς τοὺς κατοικοὺς τῆς ἱερᾶς πόλεως καὶ θεματοφύλακας τῶν σεπτῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας δόξης ὅτι ὁ καιρὸς παρέργεται, ὅτι παρηλλῶν οἱ ἐλευνοὶ χρόνοι καθ' οὓς ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ξένους ἀρπαγὰς καὶ τοὺς ἐντοπίους καπηλοὺς νὰ συλῶσιν ἀτιμωρητὰ τὰ κλεῖζοντα τὴν χώραν ἡμῶν κειμήλια, παραινέσεις ἧτις δυστυχῶς, καθὰ ἀπέδειξαν τὰ τελευταῖα γεγονότα, δὲν εἰσηκούσθη.

ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ Πύργου τοῦ Ὁρολογίου τοῦ Ἐλγίνου ἤκουσαν καὶ προήχθησαν αἱ διάσημοι μάργαι ἢ μοσχομάργαι τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἡ προσωμίαι ἦν ἐξ αὐτοῦ ἐλάμβανον ἐπέτεινε τὴν φήμην των. Ἡ μάργα τοῦ Ρολογίου ἦτο τίτλος ἐπιζήλος μεταξύ τῆς ἀλήτιδος πατριᾶς τῶν Ἀθηναίων ἀγυιοπαίδων, νομίζω δὲ ὅτι τοιοῦτον τίτλον φέροι καὶ παλαιὸν τι πρωτότυπον μυθιστόρημα, ἀναφερόμενον εἰς τὰ ἦθη αὐτῶν.

Τὸ τελευταῖον ὄρολόγιον, τὸ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐλειτούργει μέχρι ἐσχάτων μετὰ πολλῶν διαλειμμάτων ἀργίας ἀληθῶς, ἀλλ' ὅπως δὴποτε παρέχον ὠφελίμον ἐκδούλευσιν εἰς τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς πολίτας, τοὺς περιοίκους καὶ τοὺς διαβάτας. Πλὴν ὅτε πρό τινας τῆ δαπάνη φιλοκάλου ὁμογενοῦς ἀπερασίῃ νὰ ζωγραφηθῆ ἢ ὑπάρχουσα ζωοφόρος εἰς τὴν πρόσοψιν τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ ταλαίπωρον ὄρολόγιον ἀφῆρθη ἐκεῖθεν καὶ κατεδικάσθη εἰς ἀχρησίαν. Δὲν εὐρέθη μία γωνία δι' αὐτὸ καθ' ἅπαν τὸ εὐρὺ ἄλλως κτίριον καὶ οἱ νεαροὶ θεράποντες τῆς ἐπιστήμης, οἵτινες ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὀφείλουσι νὰ γινώσκωσι καὶ νὰ ἐνθυμῶνται ὅτι ὁ βίος βραχύς καὶ ἡ τέχνη μακρὰ, διέρχονται τὰς ἡμέρας των ἄνευ ὠφελίμου τινος ὑπομνήσεως περὶ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν δαπάνην τοῦ χρόνου.

Παραδόξως, ἐνῶ δὲν ἐλήφθη ἕκτοτε πρόνοια περὶ ἀντικαταστάσεως τῶν καταργηθέντων ὄρολογίων, ἂν οὐχὶ περὶ προσθήκης νέων τοιούτων εἰς τὴν ὄλονεν τεραστικῶς αὐξήσαν πόλιν, ἐξελίπον ἀπεναντίας καὶ τινα ἄλλα ἔθιμα χρησιμεύοντα ἐν τινι μέτρῳ ὡς ἀναπληρωτικὰ τοῦ ἐλλείπον-

τος διὰ τὴν καταμέτρησιν τῆς ὥρας γνῶμονος. Τοιοῦτο καθ' ἐξοχὴν ἦτο τὸ ἐσπερινὸν σάλπισμα τῆς στρατιωτικῆς ἀποχωρήσεως. Πρὸ ὀλίγου ἐτι χρόνου, ὡς ἐνθυμείσθε, λόχος ὀλόκληρος σαλπυγκτῶν τῶν διαφόρων τοῦ στρατοῦ σωμάτων ἐστάθημευεν εἰς τὰ πρό τοῦ Φρουραρχείου πεζοδρομια τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἀναμένων τὴν τεταγμένην ὥραν, ἅμα δὲ ταύτης ἐπιστάτης διεσπείροντο κατὰ σμήνη εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως πληροῦντες αὐτὰ ἐκκωφαντικῶ παρατεταμένου θορύβου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ μανία τοῦ νεωτερισμοῦ καὶ τῆς ἀπομιμήσεως εἶχεν εἰσχωρήσει καὶ μέχρι τοῦ σαλπίσματος τῆς ἀποχωρήσεως, ῥυθμὸς δὲ ἀήθης ξενόηχος ἀντικατέστησε τὴν δημωδιστάτην Θεόδωρον. Διότι ὁ λαὸς εἶχε πρυσαρμῶσει ἐπιτυχῶς ἰδίως λέξεις εἰς τὸν ἦχον τοῦ σαλπίσματος καὶ οἱ στίχοι

Θοδῶρα, Θοδῶρα,
Τὸ πάπλωμα διπλὸ

ἦσαν γνωστοὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Μία ὑπουργικὴ διαταγὴ κατήργησε τὸ ἐσπερινὸν σάλπισμα τῆς ἀποχωρήσεως καὶ ἂν τὸ μέτρον εἶνε, ὡς ὑποθέτω, γενικὴν, τὴν στέρησιν θὰ συνησθάνθησαν παρεκτός τῶν κατοίκων τῆς πρωτεύουσας καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων, ὅπου σταθμεύουσι στρατιωτικὰ σώματα, ἐνθα ἡ ἔλλειψις δημοσίων ὄρολογίων εἶνε ὅπως δὴποτε μᾶλλον δεδικαιολογημένη. Παρ' αὐτοῖς ἡ φράσις « ἐσήμανεν ἡ Θεόδωρα » ἐδήλωσε ὅτι ἐσήμανεν ἡ ἐβδόμη, ἡ ὀγδόη, ἡ ἐνάτη ὥρα τῆς ἐσπέρας, ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους. Ἄλλο σάλπισμα στρατιωτικὸν συντελοῦν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ὥρας δὲν ἀπέμεινεν εἰμὴ τὸ γλυκύτατον πράγματι καὶ ποιητικώτατον ἐωθινόν, τὸ ὅποτον ὁμῶς ἀκούουσιν, ἂν ἐργηροῦσιν ἐννοεῖται, μόνον οἱ παρὰ τοὺς στρατῶνας οἰκοῦντες. Οἱ πλανόδιοι πωληταί, ὧν ἡ διάβασις ἐνιαχοῦ χρησιμεύει ὡς τεκμήριον τῆς ὥρας τῆς ἡμέρας, παρ' ἡμῖν δὲν ἔχουσιν ὥραν σταθερὰν καὶ ὠρισμένην, ἐξαίρεσι τῶν σαλπυγκτῶν. Οἱ νυκτοπλανεῖς αὐτοὶ μικρέμποροι, ὧν ἡ ἐμφάνισις σημειοῖ παρ' ἡμῖν τὴν ἔλευσιν τοῦ χειμῶνος, ἐξέρχονται εἰς περιοδείαν πρὸς πώλησιν τοῦ θερμαντικοῦ ποτοῦ των περὶ τὸν ὄρθρον καὶ ἡ φωνὴ των ἢ βαρεῖα, ἢ λαρυγγώδης, τὰ διακεκομμένα ἐκεῖνα « ζεστό ! ! », « βράζει ! » εὐκρινῶς ἀκουόμενα ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθείας σιγῆς, καθὼς καὶ ἡ ἐρυθρωπὴ ἀντανάκλασις τοῦ φανοῦ, αἰφνης εἰσδύουσα ἀμυδρῶς διὰ μέσου τῶν κεκλεισμένων δικτυωτῶν τῶν παραθύρων καὶ ἀκαριαίως παρερχομένη, ἐμποιῶσιν εἰς τοὺς ἤδη ἀφυπνισθέντας κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐντύπωσιν οὐχὶ δυσάρεστον, καθότι ἀναγγέλλουσι τὸ πέρας τῆς μακρᾶς καὶ ἀτελευτήτου χειμερινῆς νυκτός. Ἄφ' ἑτέρου ὁμῶς προκαλοῦσι τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὰς ἀρὰς ἐκείνων οἵτινες βραδέως κατακλιθέντες ἀφυπνίζονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ ὕπνος ὑπέρ-

ποτε γλυκὺς βαρύνει τὰ βλέφαρα. Ὡστε οἱ σαλπυγκτῆδες χρησιμεύουσιν ὡς μέτρον τῆς ὥρας, ἡ δὲ φράσις « ἐξύπνησα ἢ ἐπλάγιασα μετὰ τὸ πρῶτο σαλίεπι » εἶνε συνηθεστάτη παρὰ τῷ λαῷ. Ἐκτελοῦσιν ἀκουσίως τὴν ὑπηρεσίαν τῶν νυκτοφυλάκων ἢ νυκτοκρακτῶν, οἵτινες ἄλλοτε ὑπῆρχον ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ νῦν, καθῆκον ἔχοντες νὰ περιφέρονται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ βοῶσι στενωροῦς ἐκάστοτε ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός. « Ἡ ὥρα εἶνε τρίτη (ἂς ὑποθέσωμεν) μετὰ τὸ μεσονύκτιον· κοιμήθητε ἡσύχως, πολῖται ! ». Καὶ ἐὰν μὲν ἐκοιμῶντο, καλῶς· ἀλλ' ὅσοι τυχόν ἀφυπνίζονται αἰφνης ὑπὸ τῆς ἀγγελίας, θὰ ἤκουον μετὰ μομφασμοῦ τὴν παρακείμενιστον τοῦ νὰ κοιμηθῶσιν ἡσύχως· τὸ πᾶνημα αὐτῶν ὠμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ κυρίου ἐκείνου, ὅστις παραγγείλας εἰς τὸν ὑπῆρτην του, γνήσιον Δεκαστριάδην, νὰ τὸν ἀφυπνίσῃ κατὰ τὴν ἐβδόμην τῆς πρωίας ἐπειδὴ ἐμελλεν ν' ἀναχωρήσῃ κατὰ τὴν ἐπιούσῃν, ἀφυπνίσθη κατὰ τὴν πέμπτην ὑπὸ τοῦ ὑπῆρτου, λέγοντος αὐτῷ : « Ἡ ὥρα εἶνε πέντε, κύριε· ἔχετε καιρὸν νὰ κοιμηθῆτε ἀκόμη δύο ὥρας ! ».

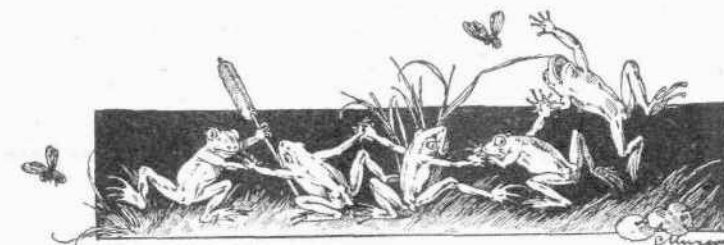
Πλὴν αὐτῶν τῶν νεωτέρων νυκτοκρακτῶν, πλὴν τῶν διαδεχομένων αὐτοὺς κοινολογιστῶν καὶ γαλατάδων, ὧν ἡ λαλιὰ ἀγγέλλει ὅτι ἡ ἡμέρα ἀνέτειλεν, ἤδη πλὴν τῆς κωδωνοκρουσίας τῆς μεσημβρίας, πλὴν τοῦ ὄρολογίου τῆς Μητροπόλεως ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἀναίσθηται προσβληθὲν ὑπὸ γενικῆς καὶ ἀνιάτου, ὡς φαίνεται, παραλυσίας, οὐδέμια ἄλλη ἐνδειξις, οὐδὲν τεκμήριον ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις περὶ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει διὰ τὸν πολὺν πληθυσμὸν τὸν διακλιθέντων ἐκτός τοῦ οἴκου ἕνεκα τοῦ ἐπαγγελλομένου του. Ὁ χρόνος παρέργεται σιωπηλῶς, βέει ἀψοφητῆ ὡς τὸ μυθολογούμενον ὕδωρ τῆς Λήθης, χωρὶς σωτηριώδους τῆς ὑπόμνησις νὰ ὑπενθυμίσῃ ἐκάστοτε καθ' ἴσα διαλείμματα μετὰ τὴν βαρεῖαν καὶ ἀδυσώπητον φωνὴν του τὴν ἀπώλειαν ἣν ὑφιστάμεθα ἀσωτεύοντες αὐτόν. Νωθροὶ, ἀδρανεῖς ὡσεὶ κατελιημμένοι ὑπὸ παχυλῆς ἀσιατικῆς μοιροδοξίας τρέφομεν πρὸς τὰ ὄρολόγια τὴν ἀποστροφὴν ἣν εἶχε κατ' αὐτῶν ὁ Baudelaire, ποιητῆς ἐν τούτοις τόσον ἀγνωστος καὶ εἰς αὐτὰς ἐτι τὰς τάξεις τῶν ἡμετέρων λογίων :

Horloge ! dieu sinistre, effrayant, impassible,
Dont le doigt nous menace et nous dit : « Souviens-toi ! »
.....
Trois mille six cents fois par heure, la Seconde
Chuchote ! Souviens-toi ! — Rapide avec sa voix
D' insecte, Maintenant dit : Je suis Autrefois,
Et j' ai pompé ta vie avec ma trompe immonde !
Remember Souviens-toi ! prodigue ! Esto memor !
(Mon gosier de métal parle toutes les langues.)
.....

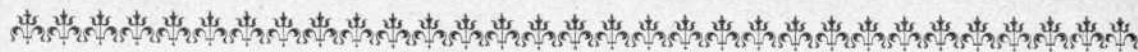
Souviens-toi que le Temps est un joueur avide
Qui gagne sans tricher à tout coup ! c' est la loi
Le jour décroît ; la nuit augmente ; Souviens-toi !
Le gouffre a toujours soif ; la clepsydre se vide. ....

Ναί· ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος Baudelaire ἦτο ποιητῆς, φαντασιακόπος καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐξεπορεύετο ἀπὸ τὸ ὀμιγλῶδες πνεῦμα τοῦ ἀμερικανοῦ Ἐδγάρδου Πόου. Ὁ Baudelaire ἠρέσκετο νὰ μεθύσκηται διὰ τοῦ γασιῆς, ὅπως ὁ Πόου ἠρέσκετο νὰ μεθύσκηται διὰ οἰνοπνευμάτων πρόωρον σχῶν καὶ ἐλευνοῦ θάνατον. Διὰ τοὺς τοιοῦτους χαρακτηρισ βεβαίως ἡ πάροδος τοῦ χρόνου εἶνε τόσον φθερὰ, ὥστε προσπαθοῦσι παντὶ σθένει νὰ τὴν λησμονῶσιν· ἀλλὰ διὰ τοὺς πρακτικούς καὶ ἐμπρονας ἢ μυστηριώδης φωνὴ τοῦ ὄρολογίου εἶνε παραινέσις διηγετικῆς περὶ τῆς καταλληλοτάτης καὶ λυσίτελεστάτης χρήσεως τοῦ χρόνου. Καὶ τίς οἶδεν !.. ἂν αὐτὴ ἡ παραινέσις ἠκούετο συνεχέστερον εἰς τὴν χώραν μας, δὲν ἠθέλομεν δεικνύει ἴσως τόσην ἀναλγησίαν καὶ τόσην ἀσύνητον ἐλευθεριότητα περὶ τὴν ἀσκοπον δαπάνην τοῦ χρόνου· δὲν ἠθέλομεν κατασπαταλήσει ὁμοῦ μετὰ τόσον ἄλλον ὕλικόν πλοῦτον τὴν ἀμέτρον ἀξίαν τοῦ χρόνου ὅστις καὶ αὐτός, κατὰ τὸ ἀγγλικὸν λόγιον, εἶνε χρήματα καὶ θὰ ἐφροντίζομεν νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὸν καιρὸν μας ἐπιμερέστερον ἢ κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε παρελθόντα ἐξήκοντα ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀνεξαρτησίας ἔτη. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲν ἠθέλον διαστάσει ποσῶς νὰ συστήσω εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀρχοντας ὡς κατεπιέγουσαν ὑπὲρ πολλὰ ἄλλα τὴν ἀσήμαντον ἄλλως δαπάνην τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς τοποθέσεως μερικῶν ὄρολογίων εἰς τὰ κεντρικώτατα τοῦλάχιστον τῶν μερῶν τῆς πόλεως, διὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσωσι καθ' ἐκάστην ὅτι ὁ καιρὸς παρέργεται, ὅτι ἡ πάροδος καὶ ὁ πολιτισμὸς προχωροῦσι καὶ ὅτι ἐπομένως ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ ὑστεροῦμεν.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΜΗΤΡΥΙΑ

Διήγημα

Συνίξιμα 18α σελίδα 88.

Ἡ φωνή του, ἀναλαβοῦσα ἤδη τὸ ἐλαφρόν της ῥητορικὸν ὕψος, ἤκουστο μετὰ τῆς αὐτῆς ἡρέμου καὶ γλυκειᾶς ἐντάσεως ἀπ' ὄλων τῶν σημείων τῆς αἰθούσης· μέχρι τῆς ἐσχατιᾶς. Ἐγαπημένη φωνή! Ποσάκις ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Παύλου, δονοῦσα τὰς μυχιαιτάτας ἴνας τῆς καρδίας του!.. Εἶτε θωπεύουσα, εἶτε διδάσκουσα, εἶτ' ἐπιπλήτουσα, ἦτο πάντοτε ἡ αὐτὴ, ἡ λατρευμένη φωνὴ τοῦ πατρὸς του... Καὶ τὸρ' ἀκόμη ἐν τῇ παραδόσει, μεθ' ὄλους τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὄρους, τοὺς ὁποίους παρέτασεν ἐν φράσει ἐπιμελημένη καὶ ψυχρᾷ, ἡ φωνὴ ἐκείνη τῷ ἐφαίνετο παραδόξως μιλαιωτέρα, τρυφερωτέρα, εἰςδύουσα εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του καὶ ἐρωτῶσα μ' ἐλαφρὰν ἐπιπλήξιν, μὲ συμπαθεῖς παράπονον: Ἐναντίον μου, ἐναντίον τοῦ πατρὸς σου, σκέπτεσαι, αὐτὰ ποῦ σκέπτεσαι; Ἄ, Παῦλε, δὲν μ' ἀγαπᾷς!.. Νὰ το πιστεύσω λοιπὸν ὅτι δὲν ἔχεις τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ ἀγάπη, νὰ υποχωρήσῃς ἐνώπιόν μου; Ὁνομάζεται υἱὸς ὁ μὴ ἔχων τὸ θάρρος νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τοῦ πατρὸς του! Μόνον ἡ ἰδέα ὅτι τὴν ἀγαπᾷ, ἔπρεπε νὰ σου ἐμποιῇ φρικὴν Ἄ, εἶμαι δυστυχῆς, πολὺ δυστυχῆς; ὄχι διότι ἀγαπᾷς τὴν Ἑρμιάν, ἀλλὰ διότι δὲν ἀγαπᾷς ἐμέ... δὲν μ' ἀγαπᾷς...

Καὶ αἱ θλιβεραὶ αὐταὶ ἐπιφοῖαι τῷ ἐφαίνοντο ἀποσπώμεναι αἰμόφυρτοι ἀπὸ τοῦ βάλθους τῆς ψυχῆς τοῦ πατρὸς του, περιπλανώμεναι ἀνά τὴν αἴθουσαν, περιπτάμεναι περὶ τὰ φῶτα, βομβοῦσαι ἐν μέσῳ πενήμιου σιγῆς... Καὶ ἦσαν τὸσον πολλαὶ καὶ ἀλλεπάλληλοι, ὥστε ἡ ἀτμόσφαιρα ἐπληρώθη βαθυμῆδόν καὶ ὁ υἱὸς ἀνέπνεεν ἤδη ἀσφυκτικὸν ἀέρα ἀδιαφορίας καὶ ἀχαριστίας. Τῷ ὄντι ἤσθημαίνεν. Ὅσον ἂν προσεπάθει νὰ πεισθῇ ὅτι ἡγάπα τὸν πατέρα του, ἡσθάνετο πάντοτε ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ αὐτὸ βῆρος, τὴν αὐτὴν δύσπνοιαν. Καὶ ἐπικουοῦντο ὅλοισιν αἱ θλιβεραὶ ἐπιφοῖαι: Δὲν μ' ἀγαπᾷς... δὲν μ' ἀγαπᾷς...

Ἐν τῇ τύψει ταύτῃ τοῦ συνειδήτους, οὕτως ἀποτόμως ἀφυπνισθέντος, ὁ Παῦλος ἡσθάνθη αἰφνιδίως οἶκτον πρὸς τὸν πατέρα του. Ὁ καίμενος ὁ πατέρας! Τί ἔπταιεν αὐτὸς ὁ καλοκάγαθος, ὥστε νὰ πλανᾶται ἀόρατος ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του τοιαύτη συμφορὰ; Διότι ἐν τῇ τῶσθι του εὐτυχίᾳ, εἰς ἣν ἐπίστευεν ἀσφαλῶς, διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ γείνη ὁ δυστυχέστερος τῶν πατέρων καὶ τῶν συζύγων τοῦ κόσμου. Καὶ ἦτο χωρὶς νὰ το ἤξεύρῃ καὶ θὰ το ἐμάνθανεν ἴσως ποτέ, ἤρκει μόνον ν' ἀνεγίνωσκεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ του... Εἶχε δικαίον διατὶ νὰ μὴ τον ἀγαπᾷ; διατὶ νὰ φένη ἐναντίον του τὸσας σκέψεις ἐπιβούλου; διατὶ νὰ τον καταρᾶται μὲ τοὺς μυστικούς του λογισμούς;

Ἄ, ἦτο ἐγωῖσθης, ἀχάριστος καὶ ἄστοργος... Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπεφέρετο ἀπὸ τοῦδε ἐπιμόνου ἐκ πάσης σειρᾶς συλλογισμῶν, καὶ ἀνεπήδα ἐκάστοτε ἐνώπιόν του, ὡς τὰ τερατώδη ἐκείνα ἰνδάλματα, πρὸ τῶν ὁποίων κλείει κανεὶς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει. Ἐντὸς τοῦ συμπυκνουμένου σκότους τῆς αἰθούσης διέχεον ἤδη λάμψεις τα παλλόμενα βράμνη τοῦ φωταερίου. Ἐπὶ τῆς ἐρυθρωπῆς ἀνταυγίας τῶν τοίχων ἐπλανῶντο σκιαὶ ἀσταθεῖς. Ἐκ τῶν ἀκρατῶν ἄλλοι ἐκυπτον ἐπὶ τῶν τετραδίων των, ἄλλοι ἠτένιζον τὸν καθηγητήν. Ἡ μάζα τῶν κρανίων, ἐφ' ἧς ἐλαμπον ἰδῶ κ' ἐκεῖ ὀλοξάνθοι τινες κόμμι, ἐφαίνετο ἄμαυροτέρα. Συχνὰ ὁ γέλως διέτρεχε θορυβώδης τὸ ἀκρατήριον εἰς τὰς χαριτολογίας τοῦ καθηγητοῦ, δι' ὧν ἡγάπα νάρτύη πάντοτε τὰς παραδόσεις του. Σήμερον ἐν τῇ εὐθυμίᾳ του ἦτο πολὺ ἀφειδέστερος· ἀλλ' ὁ γέλως ὁ ἐρηγνύμενος οὕτως αἰφνιδίως ἐξέσχιζε τὴν καρδίαν τοῦ Παύλου, διότι ἀντανεκλάτο ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ πατρὸς του. Ἦτο λυπηρὸν πρᾶγμα ἡ ἀσυμφωνία τῶν διαθέσεων μεταξύ δύο οὕτως ἡγαπημένων προσώπων. Ὁ εἰς νὰ γελᾷ καὶ ὁ ἄλλος νὰ σπαράσσεται. Μέχρι τέλους τοῦ μαθήματος, αἱ διὰ τῶν διόπτρων τοῦ πατρὸς ἐκπεμπόμεναι ἀκτῖνες εἰς ἕκαστον γελῶτα, διετρύπων ὡς βελόναι τὸν υἱὸν βαθύτατα...

Ἐγκατέλιπε τὴν αἴθουσαν πλήρης ἐντυπώσεων καὶ νέων αἰσθημάτων. Εἰς τὰ προπύλαια περιέμεινε τὴν ἐξοδὸν τοῦ πατρὸς του καὶ ἀπῆλθεν μαζί. Ὁ καθηγητῆς, θερμὸς ἐκ τοῦ ἀγῶνος, εἶχεν ἀνυψώσει τὸ περιτραχήλιον τοῦ φαιῦ τοῦ ἐπανωφορίου καὶ ἐσπευδε μὲ τὸ ἰδιορρυθμὸν ἀλλ' εὐχαρὶ βῆμά του. Ὅστις τοὺς ἔδωκε πατέρα καὶ υἱόν, βαδίζοντας τὸν ἕνα πρὸς τὸ πλευρὸν τοῦ ἄλλου, θὰ ἐνόει βεβαίως, ὅχι ἐκ τῆς ὁμοιότητος—διότι ὁ Παῦλος ὠμοιάζε μὲ τὴν μητέρα του,—ἀλλ' ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος ἐκείνου καθ' ὅδον ὕψους, ὅτι εἶνε στενοὶ συγγενεῖς. Ἀλλὰ θὰ τοὺς ἐξελάμβανε μᾶλλον ὡς δύο ἀδελφούς. Τόσον ἡ εὐθυμία καὶ ἡ καλὴ κρᾶσις τοῦ ἐνός, ὅσον καὶ ἡ πρόωρος ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἐμβριθεία τοῦ ἄλλου, προσήγγιζον τὰς ἡλικίας των.

« Εἶδες οἱ καίμενοι οἱ φοιτητα, » ἔλεγεν ὁ κ. Ἀνδρεάδης πρὸς τὸν υἱὸν του, « μὲ πόσῃν χαρὰν μ' ἐχειροκρότησαν σήμερα;... Αὐτῆ των ἡ ἀγάπη, ποῦ ἐξεδήλωσαν πρὸς ἐμέ τόσας φορές, ἀποτελεῖ, σὲ βεβαίως, μίαν τῶν εὐτυχιῶν μου. Σήμερα ὀλίγον ἔλειψε νὰ μου ἔλθουν τὰ δάκρυα ἐς τὰ μάτια. Εἶδες δὲ πῶς ἔτρεμεν ἡ φωνή μου... Εὐχαιροκρότησα πολὺ ποῦ ἐτυχες ἐς αὐτὸ τὸ μᾶ-

θημα. Πῶς τ' ὤπαθες; Ὅθ' ἐμάντευσες ἴσως τί θὰ συνέβαινε, καὶ θὰ ἤλθες καὶ σὺ νὰ χαρῆς μαζὶ μὲ τὸν πατέρα σου. »

Ὁ Παῦλος περιωρίσθη εἰς ἕν μειδίαμα. Κάτι τῷ ἤλθεν εἰς τὰ χεῖλη νᾶπαντήση, ἀλλ' ἦτο τόσον τολμηρὸν, ὥστε τὸ ἐξαπέστειλεν εὐθύς ὀπίσω εἰς τὴν καρδίαν του, ὅπου ἐκρούποντο τὸσα σκοτεινὰ. Βραδυτέρων, ἐν ᾧ ὁ πατήρ του ἐξηκολούθει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θεματος, τῷ ἤλθεν ἡ αὐτὴ ἐπιθυμία, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὴν κατεσίγασε. Τοῦτο ἐπανελήθη πολλάκις, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ δρόμου. Ἐπάλατιεν ὁ Παῦλος ἂν ἔπρεπε νὰ ομιλήσῃ ἢ νὰ σιωπήσῃ καὶ τότε, ὡς ἐσιώπησε τὸσάκις. Μία ἐπίμονος καὶ μυστικὴ ἰδέα τὸν ἐβασάνιζεν. Ἡ τύψις τοῦ συνειδήτους, ὡς ἀφυπνίσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐξηγείρετο ὅλοισιν ἐν ὄλῃ αὐτῆς τῇ δυνάμει. Ὁ γρός, οἰγῶν, ἀλλὰ κρυπτόμενος ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς ἐσπέρας, ἠτένιζε κρύφα τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς του καὶ ἔλεγεν ἐκ βάλθους ψυχῆς:

« Ἄ, εἶνε κρῖμα, κρῖμα... »

Ἐβάδιζον ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου. Ὅταν ἐπρόβαλον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων ἐχωρήσθησαν.

« Πήγαίνε σπιτί καὶ τότε ἔρχομαι. Ὅθ' ἀγάω πρῶτα ἐως ἰδῶ ποῦ ἔχω μίαν ὑπόθεσι » εἶπεν ὁ κ. Ἀνδρεάδης καὶ ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν Πατησίων.

« Πολὺ καλὰ σὰς περιμένουμε διὰ τὸ δεῖπνον » ἀπήντησεν ὁ Παῦλος. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του πρὸς τὴν Πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας, ἔστη παρακολούθων διὰ τοῦ βλέμματος τὸν ἀπομακρυνόμενον πατέρα του. Οἱ φωνοὶ ἐκαίον μεταξύ τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ πεζοδρομίου ἐμυκνῶντο καὶ ἐβραχύνετο ἐναλλάξ ἡ σιὰ του... Εἰς τὸν Παῦλον ἐπῆλθεν ἡ σκέψις νὰ τὸν κρᾶξῃ, νὰ τον σταματήσῃ, νὰ τρέξῃ πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν μυστικὴν του ἀπόφασιν. Ἐσκέπτετο ἂν ἔπρεπε νὰ μὴ χάσῃ καιρὸν ἢ ἐὰν ἤρμυζε τὸ κίνημά του ἐν μέσῃ ὁδῷ... Ἄς μὴ ἐσπευδε, δὲν θὰ ἦτο πολὺ φρόνιμον... Καὶ ἐν τῷ δισταγμῷ τούτῳ ὁ πατήρ του προεχώρει. Ἀμα ἡ ἀπόστασις ἤξησεν, ὁ Παῦλος ἠναγκάσθη νὰ κλίνη ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς καὶ μὲ βῆμα βραδύ διηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ λευκὴ καὶ χαρίεσσα οἰκοδομὴ, τετράγωνος μὲ πολλοὺς ἐξώστας, βεθυθισμένη ἐν ἡμίφωτι καὶ σιγῇ, ἀπέπνεεν εὐτυχῆ τινὰ γαλήνην. Μία γαλακτοχόρους σφαῖρα, ἀπὸ τῆς ὁροφῆς ἐξηρητημένη, ἐφώτιζε μὲ γλυκεῖαν λάμπην τὴν εἰσοδὸν, ἀπὸ τοῦ βάλθους τῆς ὁποίας ἤρχιζεν ἐλισσομένη κομψὴ μαρμαρινὴ κλίμαξ. Τὴν ὄραν ἐκείνην ἠτένισεν ὁ Παῦλος τὴν πατρικὴν οἰκίαν μὲ παράδοξον συναίσθημα. Ἦτο λοιπὸν ἀληθὲς ὅτι δὲν θὰ εἶδύνατο πλέον νὰ ζήσῃ εὐτυχῆς ἐν αὐτῇ; Ἀλήθεια ὅτι ὑπὸ τὴν εἰρηνικὴν αὐτῆς στέγην, ὑπὸ τὴν λευκὴν ὄψιν, ὑπὸ πρόσχημα ζηλευτῆς οἰκογενειακῆς εὐημερίας, θὰ ἐκρύπτοντο μαύρα μυστήρια παθῶν;... Καθὼς

ἐσκέπτετο τότε, ἐν λυπηρὸν δράμα εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐξείλισσεν ἐκεῖ μέσα τὰς ἀποτροπαίους αὐτοῦ σκηνας. Ἀλλ' ἂν ἦτο τῷ ὄντι κύριος τῆς σκέψεώς του, ἂν εἶδύνατο νὰ σκῆσῃ θελήσιν ἐλευθέραν, ἔπρεπε νὰ φεισθῇ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἀσύλου, ἔπρεπε πρὸ παντός ἄλλου νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν τῆς πατρικῆς οἰκίας...

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου ἀνέστρεψε τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἐκρατύνετο περισσότερο ἐν αὐτῇ. Ἰσόγειον ἦτο τὸ καθημερινὸν αὐτῶν ἐστιατήριον. Ὅσάκις ἐλησμονεῖ ἡ ὑπηρετρία νᾶναπτύξῃ τὰς ἐρυθρὰς αὐλαίας, αἱ ἐξῶθεν διερχόμενοι διέκοινον διὰ τριῶν παραθύρων τὴν φιλόκαλον αὐτοῦ διακόσμησιν, τὴν εὐρεῖαν ὡσεὶδὴ τράπεζαν λάμπουσαν, περίξ τῆς ὁποίας ἐκάθητο φαιδρὰ ἡ οἰκογένεια, ὑπὸ τὴν ὀρεκτικὴν κνίσσαν τοῦ παρακειμένου μαγειρείου, ὑπὸ τὸ ζωηρὸν φῶς τοῦ ἀνωθεν ἀνηρημένου τετραπλοῦ λαμπτήρος. Ἐδείπνου μὲ ἀξίγαστον ἀπλότητα, ὑπηρετούμενοι ὑπὸ μιᾶς μόνον ὑπηρετρίας, ἐν ᾧ εἰσῆρχετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀφελέστατα καὶ ὁ γηραιὸς μάχιμος, ζητῶν σκεῦός τι ἐκ τοῦ κυλικείου. Ἡ μικρὰ Ἀνθή, ὁ χαριέστερος καὶ ζωηρότερος δαιτυμόν, ἐκάθητο ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς, παρὰ τὴν κυρίαν Ἐλλισί, μὲ τὴν μελανὴν ἐνδυμασίαν τῆς χήρας, μὲ τὴν εὐσαρκίαν τῆς μεσήλικος, μὲ τὸ συμπαθεῖς πρόσωπον τῆς ἄλλοτε ὠραίας γυναικός, μὲ τὰς χρυσᾶς διόπτρας τῆς παιδαγωγοῦ, μὲ τὸ ὄξύ βλέμμα τῆς νοήμονος. Ἀπέναντι ἐκάθητο ὁ Παῦλος, παρὰ τὴν θείαν του, τὴν δεσποινίδα Ἀναστασίαν Ἀνδρεάδου, ὑπερβάσαν ἤδη πρὸ πολλοῦ τὴν ἀνθηρὰν ἡλικίαν, καὶ διὰ τοῦτο πολὺ ἰδιότροπον καὶ πολὺ σεβαστὴν. Μεταξὺ τῶν δύο ζευγῶν κατεῖχε μόνος τὴν προεδρικὴν θέσιν ὁ κ. Ἀνδρεάδης, πλήρης ὀρεξίως πάντοτε καὶ γάλου εὐθυμίας. Θελκτικὴ εἰκὼν οἰκογενειακῆς εὐτυχίας! Καὶ ἐν ᾧ μετ' ὀλίγον διὰ τῆς προσθήκης ἐκτου συνδαιτυμόνος, μιᾶς λατρευτῆς καὶ ἀγγελικῆς γυναικός, εἶδύνατο νὰ συσφιγθῇ ἐτι μᾶλλον ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης των, ἐπηπειλεῖτο ἐξ ἐναντίου ἢ καταστροφή καὶ ἡ δυστυχία. Ὁ Παῦλος τὸ ἐσκέπτετο φρίσσαν. Ἰδοὺ ὅτι ἀπὸ τοῦδε, ἐνωρίς, ἀπ' ἧς ἐψιθυρίσθη ὁ μετὰ τῆς Ἑρμιανίας γάμος, παρατηρεῖτο ὡς κακὸς προ-ἀγγελος ἐλαφρὰ τις διατάραξις: ὁ νέος δὲν ἐτόλμα νὰ ὑποστῇ τὸ βλέμμα τῆς κυρίας Ἐλλισί... Τί νὰ κάμῃ; Νὰ φύγῃ; θὰ ἐγένετο αὐτὸς δυστυχῆς... Νὰ μείνῃ; Ὅθ' ἐγένοντο δυστυχεῖς ὅλοι των... Τόσον λοιπὸν ἦτο ἀσθενῆς, ὥστε δὲν ἴσχυε νὰ καταστειλῇ ἀνοσίους παλμούς καὶ νὰ μείνῃ ἀπλούστατα ἀλλ' εὐτυχέστατα ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς του καὶ... τῆς συζύγου του;

Τὸ περίσκεπτον ἦθος τοῦ Παύλου ἐκίνησεν ἀπόψε τὴν προσοχὴν ὄλων. Ὁ κ. Ἀνδρεάδης διεμαρτυρήθη πλέον ἢ ἀπαξ. Καὶ αὐτὴ ἡ δεσποινὶς Ἀναστασία, ἡ ὁποία δὲν συνείθιζε νὰναμιγνύηται εἰς τὰς διαθέσεις τῶν ἄλλων, ἀπ' οὗ ἡ ἰδικὴ τῆς

ήτο πάντοτε δύσκολος, απέφασε να τον ερωτήσει:
« Τί ἔχεις απόψε, Παῦλε; μή σου συμβαίνει τίποτα; »

— « Όχι, θεία μου. Τί νά μου συμβαίνει; » ἀπάντησεν ὁ Παῦλος διαστελλών τούς μῦς τοῦ προσώπου του εἰς μειδίαμα.

« Ἀφήσατέ τον, σᾶς παρακαλῶ » ὑπέλαβεν ἡ κυρία Ἐλλιστ' « νέος ὁ ὁποῖος ἐτοιμάζεται νά πάρῃ τὸ δίπλωμά του, δὲν ἤμπορεῖ νά ἦνε πάντοτε φαιδρός. »

— Ἀμφιβάλλω ἂν τέτοις ὑποθέσεις τὸν σκοπίζουν. Ἄς ἦνε βλέπω ὅτι ἄρχισε νά γελά. Για νά σε πῶ, Παῦλέ μου. Σέ χρειάζεται περὶ αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς μπριζόλας;

— « Όχι, θεία μου, τί το θέλετε; Ἐπαραψήθηκε καὶ εἶνε ξερό. »

— Ἰσα ἴσα γι' αὐτὸ τὸ θέλω, δόσε με τὸ ἐδώ, σέ παρακαλῶ. »

Ὁ Παῦλος μετέβησε τὸ πυρίκαυστον ὑπόλειμμα τοῦ κρέατος εἰς τὸ πινάκιον τῆς θείας του. Τὸ ἐλάβεν ἐκείνη, τὸ ἔκοψεν εἰς δύο διὰ τῶν δακτύλων καὶ προσέφερεν ἅντ' ἐν τῶν τεμαχίων εἰς δύο ἰσπανικὰ κυνάρια, περισπαίνοντα παρὰ τοὺς πόδας τῆς. Αἱ σιαγόνες τῶν ζωκρίων ἠκούσθησαν τραγαλίζουσαι μεθ' ἡδονῆς, ἐν ᾧ τοῖς ἐμειδία ἡ κυρία τῶν συμπαθέστατον μειδίαμα, σπογγίζουσα τὰ δάκτυλα ἐπὶ τοῦ χειρομάκτρον.

« Ταλαίπωρος θεία!... » ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Παῦλος, περιάγων τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς κατίσχνου μορφῆς τῆς γεροντοκόρης ἐπὶ τῶν ὀζυροῦργων μορφῶν τῆς Ἡρας καὶ τῆς Λουλουῆς. Τίς οἶδε μετὰ ποίας ἐλπίδας ψευθεῖσας ἐν τῷ βίῳ τῆς, συνεκέντρωσε τὴν ἀγάπην τῆς ὅλην εἰς τὰ περιστοιχίζοντα αὐτὴν ζῶα. Ὁ ὀργανισμὸς τῆς εἶχε διαστραφῆ, ὡς ὄλων τῶν γεροντοκορῶν. Εἶχε γίνει νευρική, ἰδιοτροπος, μελαγχολική καὶ εἰς ἄκρον ὀλιγόλογος. Πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς ἐφέρετο μετὰ τοσοῦτον μεμετρημένης φιλοφροσύνης, μετὰ ψυχρότητος σχεδόν, ὡστε ἡ Ἀνθὴ ἰσχυρίζετο ἐν πασῇ παιδικῇ ἀφελείᾳ ὅτι ἡ θεία δὲν ἠγάπα κανένα, μὰ κανένα. Καὶ δὲν ἤξευρε μὲν κανεὶς τί ἐκρύπτετο ὑπὸ τὰ μεμαραμένα στήθη τῆς σιγῆς γυναικός, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι κανεὶς σήμερον δὲν ἔτρεπε πρὸς αὐτὴν ζωηρὸν καὶ θερμὸν αἰσθημα ἀγάπης. Ὅλοι ἐκεῖ μέσα τὴν περιέβαλλον μὲ τὸν ἀπεριόριστον σεβασμὸν τοῦ καθήκοντος καὶ τὴν λεπτεπίλεπτον μέριμναν τῆς καλῆς ἀνατροφῆς... ἀλλὰ τίποτε περισσώτερον. Ἡ δεσποινὶς Ἀναστασία εἰδύνατο νά ἔχῃ εὐλογον ἀφορμὴν παρὰ τῶν καὶ θά εἶχεν, ἂν δὲν τὴν ἀπερρόφα, ὡστε νά μὴ σκέπτηται πολὺ περὶ ἄλλου, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ φροντίς τῶν κυναρίων τῆς, τῶν ἀκανθίδων τῆς, τοῦ γαλιδέως τῆς καὶ τοῦ ψιττακοῦ τῆς.

Μὲ μίαν ἐσθῆτα ἀπλῆν, ἀμάρου πάντοτε χρώματος, μὲ μίαν ἀνδρικήν ἄλυσιν ὠρολογίου καὶ μ' ἐν περιλαίμιον πλατὺ κολλαρισμένον, ἐκάθητο ὡ-

ρας ὀλοκλήρους, κατασκευάζουσα τὰ σιγάρα δι' ὧν ἐπλήρου ὄλας τὰς σιγαροθήκας τῆς οἰκίας. Τὸ κένιστρον τῆς ἐργασίας τῆς ἦτο ἐν κιβώτιον ἐκ λευκοσιδήρου, εἰς τρία διηρημένον· εἰς τὸ πρῶτον διαιρέσιμα, τὸ εὐρύτερον, περιείχετο ὁ καπνός· εἰς τὸ δεύτερον, τὸ στενότερον τὸ σιγαροχάρτον· καὶ εἰς τὸ μεσαῖον, μίαν ψαλλίς, δύο-τρία τεμάχια ναστοχάρτου κυλινδροειδῆ καὶ μίαν φιάλη διαλελυμένου κόμματος μὲ λεπτὸν χρωστήρα. Ἐνίοτε ἦναπτε καὶ αὐτὴ ἐν σίγαρον καὶ διεζήρχετο τὰς ἐφημερίδας, ἡ παρεδίδοτο εἰς τὴν ἀνάγκωσιν γαλλικοῦ τινος μυθιστορήματος. Ἀλλὰ πόσον δύσκολος ἦτο εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς! συνέβαινε νά διατελῆ ἐπὶ τριήμερον εἰς νευρικήν διατάραξιν, ὅσκις ἐπλανᾶτο ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἀνεγίνωσκε μυθιστόρημα, μὴ ἀποπερατούμενον κατὰ τὰς ὁρᾶσεις τῆς καὶ τὰς εὐχὰς τῆς. Ὡς ὁ Δάρβιν, ἡ δεσποινὶς Ἀνδρεάδου τὰ ἤθελε γοργά, ἐνδιαφέροντα, ἄνευ ψυχολογικῆς ἀναλύσεως καὶ ἄνευ τραγικοῦ τέλους. Μὲ τοιαύτας κλίσεις, ἔνοοι κανεὶς πόσον θά διατάρασσε τὸ νευρικὸν σύστημα τοῦ πτωχοῦ πλάσματος κανέν τῶν οἰκογενειακῶν ἐκείνων μυθιστορημάτων, τὸ ὁποῖον εἰδύνατο νά ἐξελιχθῆ ἐντὸς τῆς οἰκίας τῆς, μὲ σωρεῖαν ψυχολογικῶν στιγμῶν πολὺ βιαίων, καὶ τίς οἶδε, μὲ τραγικώτατον τέλος!...

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἶχε τὴν ἰδιοτροπία νά φορῆ ὀλόμαυρα καὶ νά ἦνε δακρυσμένη ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἱεροτελεστίας. Εἰς τὸ θέατρον μετέβαινε μὲν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἀπαράχθον ὄρον νά φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης καὶ νά φύγῃ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς τρίτης πράξεως. Εἰς τὸ φαγητὸν ἔτρωγε πολὺ καὶ ἀπ' ὅλα, ἀλλὰ μετὰ συγῶν μορφασμῶν δυσχερεσκείας· ἂν δὲ συνέβαινε ποτε νά τελειώσῃ αὐτὴ πρώτη τὸ φαγητὸν τῆς ἢ νά βραδύνη κανεὶς τῶν ἄλλων, ἔσπευδε νά ἐγερθῆ τῆς τραπέζης καὶ νάποσυρθῆ, διότι δὲν ὑπέφερε νά βλέπῃ ἄλλον τρώγοντα αὐτὴ χορτασμένη. Εἰς τοιοῦτον χαρακτῆρα φαντάζεται τίς πόσον δυσχερῆ θά ἦσαν τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα, αἱ ὑποχρεώσεις τῆς οἰκοδεσποίνης, δι' ὧν ἐπεβαρύνετο κατ' ἀνάγκην, μόνη ἀπομείνασα ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ. Τὴν ἠνώχλου αἱ ἐπισκέψεις, αἱ ἀντεπισκέψεις, ἡ προεδρεία τῶν γευμάτων, ἡ ἐποπτεία τῶν χορῶν. Ἄν ἦτο εἰς τὸ χέρι τῆς, δὲν θά ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις οἰκογενεῖα περισσώτερον περιορισμένη τῆς ἰδικῆς τῆς· ἀλλ' οὔτε ὁ Παῦλος, οὔτε πολὺ μᾶλλον ὁ Κ. Ἀνδρεάδης ἐνόουν νά ὑποταχθῶν εἰς τὰς νευρικὰς αὐτῆς ἐξεις... καὶ ἡ γεροντοκόρη τὴν ἀναγκάζετο νά ὑποκύπῃ, δυσχερεστημένη αἰωνίως καὶ ἀγέλαστος. Τώρα μόλις θάπηλλάσσειτο τῶν βασιάνων, ὅτε θά παρεδίδοι τὸ βάρος τῆς ἀρχῆς εἰς τὴν νέαν κυρίαν Ἀνδρεάδου καὶ θά εἰδύνατο νά περιορισθῆ ἡσυχος καὶ ἄφροντις εἰς τὰ σιωπηλά δωμάτια τῆς — μελαγχολικὰ ὡς ἀναχωρητήρια, — αὐτὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τὴν εἶδον ἄλλοτε φαιδρὰν νεάνιδα συμπαθῆ καὶ εὐέλπιδα... Ἐν τού-

τοῖς δὲν ἐξεφράσθη εὐνοϊκῶς περὶ τοῦ γάμου τοῦ ἀδελφοῦ τῆς. Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τῷ ἀγγελλῆθη, ἐφάνη μὲν δίδουσα εὐχαρίστως τὴν συγκατάθεσιν τῆς, — διότι δὲν ἀνθίστατο συνήθως εἰς τίποτε, μὴ ἀφορῶν αὐτὴν ἀτομικῶς, — ἀλλ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς κατελήφθη ὑπὸ τσαούτης νευρικῆς ἀνορεξίας, ὡστε δὲν ἐνεφανίσθη διόλου εἰς τὸ γεῦμα· καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας, συναντήσασα ἐπάνω εἰς τὸ δῶμα τὸν Παῦλον,

« Ἀργησε, ἄργησε » τῷ εἶπε, χωρὶς νά τον βλέπῃ, προσηλωμένη εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ δωματος θέαν, « μὰ τὴν ἔβρισκεν ἐπὶ τέλους ὁ πατέρας σου. »

— Μπᾶ! πῶς; τί λέτε, θεία μου... ἡ δεσποινὶς Ἐρμινία μού φαίνεται νά ἦνε ἀξιόλογος ὑπὸ πᾶσαν ἐσοψίν. Καὶ σεῖς δὲν τὴν ἐπαίνεσατε τόσες φορές;

— Ναι, παιδί μου· μὰ πολὺ νέα... πολὺ νέα! » ἀπάντησεν ἡ γεροντοκόρη μὲ μορφασμὸν δυσπιστίας.

Τὸ δεῖπνον εὕρισκετο περὶ τὸ τέλος. Ὁ Κ. Ἀνδρεάδης, καταβροχθίζων ἡδονικῶς μεγάλα τεμάχια πουδιγκας, διηγεῖτο συγχρόνως ἀναμνήσεις τοῦ ἐν Εὐρώπῃ ποιτητικοῦ τοῦ βίου, πλήρεις ἀστειῶν ἀνεκδότων, τὰς ὁποίας ἡ μὲν δεσποινὶς Ἀναστασία ἤκουεν ἀδιάφορος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μικρὰν Ἀνθὴν, ἄπληστον διηγῆσεων καὶ ἐκρηγνυομένην εἰς μακαρίους γελώτας· ἡ δὲ κυρία Ἐλλιστ' προσεῖχε, χωρὶς νά φαίνεται προσέχουσα, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Παῦλον, ὁ ὁποῖος ἐφάνετο προσέχων, χωρὶς νά προσέχῃ... Κατόπι παρεκλήθη ἡ Ἀνθὴ νάπαγγεῖλῃ τὸ ποίημα, τὸ ὁποῖον εἶχε μάθει τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἡ καίς ἤρνετο κατ' ἀρχὰς, ἀκίχουμένη· ἀλλ' εἰς ἐν βλέμμα αὐστηρὸν τῆς παιδαγωγῆς τῆς, ἤρχισεν εὐπειθῆς, ἤρεμος, μὲ καταθιβασμένα ὄμματα:

Pour les cœurs corrompus l'amitié n'est point faite...

Ἀλλὰ βαθμηδὸν τὴν ἐνθουσίαζεν ἡ ἀπαγγελία. Ὡς πολλοὺς τῶν μεγίστων ῥητόρων καὶ τῶν σκηναίων, τὴν ἐμέθυσεν ὁ τόνος τῆς ἰδίας φωνῆς, συμπαθῶς βραχνῆς καὶ βαρείας. Ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς φεγγοβόλους, ἔλαβε τὸ μικρὸν μελιχρὸν τῆς ποτήριον καὶ ἐσυνέχισε μὲ τὴν τελευταίαν λέξιν τοῦ ποιήματος τὴν ἐνθουσιάζουσαν αὐτὴν πρόποσιν:

« ... à chanter le bonheur, pinow sthén ygeiá tou μπαμπᾶ μου, ποῦ παντρεύεται! »

Καὶ ἔφερε μὲ πολλὴν σοβαρότητα τὸ ποτήριον εἰς τὰ χεῖλη, ἐν ᾧ ὄλοι ἐγέλων, μηδ' αὐτῆς τῆς θείας Ἀναστασίας ἐξαιρουμένης.

Ὁ Παῦλος ἠσθάνετο ἀπόψε πολὺ τὸ οἰκογενειακὸν θεληγτρον. Ὡς το ἔβλεπε μὲ τὰ ὄμματα τοῦ φόβου καὶ τῶν περὶ τοῦ μέλλοντος ἀνησυχιῶν, τῷ ἐφάνετο ὠραιότερον ἀκόμη καὶ προσφιλέστερον. Ἐποτιζέτο βαθύτατα ἐκ τῆς εἰρήνης ἐκείνης τῆς ἱερᾶς, διεπερᾶτο ὄλος καὶ ἐμαλάσσειτο ἐκ τῆς ἀ-

γάπης τοῦ πατρὸς του. Ὅλοεν ἐπετείνετο ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ του ἀρξαμένη ἐπανάστασις. Καὶ ἦτο ἐπανάστασις κατ' ἐπαναστάσεως. Ἠγωνίζετο τώρα νά καταπνίξῃ ὅσα αἰσθήματα ἤγειρον ἐκεῖ θρασείας κεφαλᾶς, ἀπειλοῦντα νά τον ἐξορίσωσι δυστυχῆ. μακρὰν τῆς οἰκογενείας του, δυστυχούς. Ἐπρεπε νά σκεφθῆ ἀπόψε πολὺ ὠρίμως καὶ νά κλινῆ σταθερῶς ὑπὲρ μιᾶς ἀποφάσεως. Τὸ μετέωρον τὸν ἀνησύχει ἡ βρεῖα συνειδήσις τὸν ἐτυπτεν ἡ πλάνη, τὴν ὁποίαν ἀκόμη μετήρχετο, τὸν κατήσχυνεν ὁ κίνδυνος τὸν κατετρόμαζε... Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὄλου τούτου τοῦ σκότους, ἔλαμπεν ἐκεῖ μακρὰν ἐν φῶς, πρὸς τὸ ὁποῖον ἔσπευδεν, ἔσπευδεν...

Εἰς τὴν μετὰ τὸ δεῖπνον συνήθη συναναστροφὴν προσετέθησαν ἡ κυρία Οἰκονόμου, ἄλλη ἀδελφὴ τοῦ κ. Ἀνδρεάδου, μετὰ τῆς μικρᾶς τῆς Θαλαίρας, καὶ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος Ἀγαμέμνων Ζιβράς μὲ τὰ ὑψηλά του περιλαίμια καὶ τὰ μεγάλα του ὄνειρα. Ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἐρμινίας τὸν δανθῆς τέλειος, ἀποστίλθων ὡς νεόκοπον δεκαλέπτον, περιβαλλόμενος ὑπὸ μεμυρωμένης ἀτμοσφαιρας κλωπιτοῦ. Ὑπᾶλληλος ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, καίτοι κἀτόνος καλῆς περιουσίας, ἀπέβλεπεν εἰς διπλωματικὸν στάδιον, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐξεδήλου διακαέστατον ἔρωτα. Ἐλαφρὰ μᾶλλον κεφαλή, ἐθαμβώθη ἐκ τῆς λάμψεως τῶν πρεσβειῶν, ἐκ τῶν χρυσοποικίλων στολῶν, ἐκ τῶν εὐφυολογιῶν καὶ τῶν ὑποκλίσεων τῆς αἰθούσης, ἐκ τῆς κατ' ἐπίφασιν ἀβρότητας, ἐκ τῆς ὅλης ἐκείνης κομψῆς ἐπιτηδεύσεως τῶν τρόπων. Ἀπεστήθηζε τὸ Διεθνὲς δίκαιον· ἦτο μακροῦς διὰ ζητήματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἐγνώριζεν ἐκ μνήμης ὄλον σχεδὸν τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Γόθας· ἤξευρε πᾶσαν σχετικὴν λεπτομέρεια· ἠρέσκετο διηγούμενος μετ' ἀκράτου θαυμασμοῦ ἀνεκδοτά διπλωματικά, εὐφυολογίας καὶ τεχνάσματα πρεσβειῶν. Εἰς ταῦτα περιστρέφετο πάντοτε ἡ ὀμιλία του, εἴτε ἀγγλιστί, εἴτε γαλλιστί, εἴτε ἑλληνιστί. Τὸ ὄνειρόν του ἦτο νά διορισθῆ πρέσβυς ἐν Λονδίνῳ ἢ ἐν Παρισίοις — καὶ σιγά-σιγά θά το κατώρθωνε.

Ἡ συναναστροφὴ προσέλαβε ταχέως τὴν συνήθη αὐτῆς ὄψιν. Ἡ κυρία Οἰκονόμου συνωμίλει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς· ἔλεγον ὅτι ὁ γάμος θά ἐτελεῖτο τὸν Ἀπρίλιον, ὅτι ἡ Ἐρμινία ἦτο πολὺ καλὴ κόρη· ὅτι περιέμενεν ἐκ Παρισίων τὴν προῖκα τῆς, ὅτι ὄλοι ἦσαν εὐχαριστημένοι — ὄλα στερεότυπα πρὸ μηνός. Ἡ θεία Ἀναστασία ἐθάλλθη νά κατασκευάζῃ σιγάρα, ἀνταλλάσσουσα πού καὶ που κανέν μονασύλλαθον μετὰ τῆς κυρίας Ἐλλιστ', πλησίον τῆς φυλλομετρούσης ἐν βιβλίον. Ἡ Θαλαίρα μετὰ τῆς ἑξαδελφῆς τῆς Ἀνθῆς ἐφλυάρου ὡς πτηνά, καθήμεναι παράμερα ἐπὶ μικρῶν σκιμπῶν, μὲ μυριάς ἐνδείξεις ἀμοιβαίας λατρείας.

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαυμαριὸν

Συνέχεια, ἴδιε σ. 88

Ὅχι καὶ αὐτὴ ἐπίσης δὲν ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ οὐδ' εἰς ἡλικίαν τριακοντα ἑτῶν, οὔτε βραδύτερον. Καὶ ἐκεῖνος! Ἐκεῖνος ν' ἀποθάνῃ! Ἡ ἐξοχος αὐτῆ διανοία νὰ ἐμνηδενισθῆ δι' ἀπλῆς παύσεως τῶν παλῶν τῆς καρδίας ἢ τῆς ἀναπνοῆς; Ὅχι, δὲν εἶνε δυνατὸν οἱ ἄνθρωποι ἀπατῶνται. Μίαν ἡμέραν θὰ τὸ ἐμάνθανον.

Καὶ αὐτὴ ἐπίσης ἐσκέπτετο τὰ μυστήρια

ἀνεύρισκε καὶ τὸ πνεῦμά της προσηλοῦτο, συνενδέετο μετὰ τοῦ ἰδικοῦ του ζωηρότερον ἴσως ἢ ἡ καρδία της.

Πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν ἔζων αὐτῶ κοινήν πνευματικὴν ζωὴν, κατατρίβοντες σχεδὸν καθ' ἐκάστην πολλὰς ὥρας τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν πρωτοτύπων ὑπομνημάτων γεγραμμένων εἰς διαφόρους γλώσσας περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΑΡΒΙΕ
Ὁ ποιητὴς τῆς «Ἰωάννας δ' Ἄρκου».

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΟΥΝΟΣ
Ὁ μελοποιὸς τῆς «Ἰωάννας δ' Ἄρκου».

ταῦτα, ἀλλ' ὑπὸ καλολογικὴν μᾶλλον καὶ αἰσθηματικὴν ἢ ἐπιστημονικὴν ἐποψίν. Ἐσκέπτετο ὅμως. Πάσαι αὐταὶ αἱ ἐρωτήσεις, πάσαι αἱ ἀμφιβολίαι, ὁ κρυφίος σκοπὸς τῶν συνδιαλέξεων της, ἢ τόσον ταχεῖα ἴσως πρὸς τὸν φίλον αὐτῆς ἀφοσίωσίς της, πάντα ταῦτα αἰτίαν εἶχον τὴν ἀσθεστον τῆς μαθήσεως διψᾶν ὑφ' ἧς κατείχετο ἡ ψυχὴ της. Ἡλπίζεν εἰς αὐτόν, διότι εἶχεν ἤδη ἀνεύρει εἰς τὰ συγγράμματά του τὴν ἐπίλυσιν τῶν μεγίστων προβλημάτων. Ἐδιδάχθη ἐξ αὐτῶν νὰ γνωρίσῃ τὸ σύμπαν καὶ τὴν γνῶσιν ταύτην εὕρισκεν ὠραιοτέραν, ζωηροτέραν, μεγαλύτεραν, ποιητικωτέραν ἀπὸ τὰς ἀρχαίας πλάνας καὶ ἐσφαλμένας δοξασίας. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔμαθεν ἀπὸ τῶν χειλέων του ὅτι ἡ ζωὴ δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας, ἦτο βεβηκία ὅτι θὰ τὴν

φιλοσοφίας, τῆς θεωρίας τῶν ἀτόμων, τῆς φυσικῆς, τῶν μορίων τῆς ὀργανικῆς χημείας, τῆς θερμοδυναμικῆς καὶ τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ὧ, ὁ σκοπὸς τείνει εἰς τὴν ἐξακριβωσιν τοῦ ὄντος, διαλεγόμενοι περὶ τῶν καθ' ἐπιφάνειαν ἢ πραγματικῶν ἀντιφάσεων τῶν ἐν αὐτοῖς εἰκασίων, εὕρισκοντες ἐνίοτε εἰς συγγραφεῖς καθαρῶς φιλολογικῆς ἰδιότητος σκέψεις καὶ συμπτώσεις λίαν ἐκπληκτικὰς μετὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀξιωματικῶν, ἐκπληττόμενοι διὰ τινὰς προγνώσεις μεγάλων συγγραφέων. Τὰ ἀναγκώματα καὶ αἱ ἐρευναι καὶ αἱ παραβολαὶ αὐταὶ τοὺς ἐθειλγον ἰδίως ἕνεκα τοῦ ὅτι τὸ ἰσημέραι φωτιζόμενον ἐτι μᾶλλον πνεῦμά των κατήντα ν' ἀπορρίπτῃ τὰ ἐννεὰ δέκατα τῶν συγγραφέων, ὧν τὰ ἔργα εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν κενὰ καὶ τὸ ἤμισυ προσέτι τοῦ τελευταίου δεκάτου αὐτῶν, ὧν τὰ συγγράμματά

Ἡ ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ ΤΕΘΛΙΜΜΕΝΩΝ
Εἰκὼν Βουγενῶ.

ἔχουσι μόνον ἐπιπόλαιον ἀξίαν ἀποκαθάραντες οὕτω τὸ πεδῖον τῆς φιλολογίας ἔζων μετὰ τινος ἱκανοποιήσεως ἐν τῇ περιορισμένῃ κοινωνίᾳ τῶν ὑπερόχων πνευμάτων. Ἴσως εἰς τοῦτο ἐμπεριείχετο καὶ ἐλαφρὸν τι αἰσθημα ὑπερηφανείας.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἐλπίστος ἀφίκετο ἐνωρίτε-

ρον τοῦ συνήθους. «Εἴρηκα!» ἀνεκραξεν· ἀλλὰ μεταμελούμενος πάραυτα, προσέθηκεν: «Ἰσως..»

Ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς ἐστίας ἐνθα ἐσπινθήριζε πῦρ φλογερόν, ἐν ᾧ ἡ συντροφία του τὸν παρετήρει μὲ τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της πλήρεις περιεργείας ἤρχισε νὰ λαλή μετὰ τινος ἀσυνει-

δήτου ἐμφάσεως, ὡς νὰ συνωμίλει μετὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ λογισμοῦ ἐντὸς ἡρέμου δάσους :

« Πάντα ὅσα βλέπομεν εἶνε φαινομενικότης ἀλλαγῆς ἐγκρατείας ἢ πραγματικότης.

« Ὁ ἥλιος φαίνεται στρεφόμενος περὶ ἡμᾶς, ἀνατέλλων τὴν προῖαν καὶ δύων τὴν ἑσπέραν, ἢ δὲ Γῆ ἐφ' ἧς εὐρισκόμεθα φαίνεται ἀκίνητος. Ἀλλὰ τὸ ἀληθές εἶνε τὸ ἀντίθετον. Κατοικοῦμεν ἐπὶ σώματος περιδινουμένου, φερομένου εἰς τὸ κενὸν μετὰ ἡμέρας ἑβδομηκονταπεντάκις ταχυτέρας ἀπὸ τὴν ἡμέραν σφαίρας τηλεβόλου.

« Ἐναρμόνιος συμφωνία θέλγει τὰ ὦτά μας. Ὁ ἦχος δὲν ὑπάρχει· ἄλλο τι δὲν εἶνε εἰμὴ ἐντύπωσις τῶν αἰσθησέων μας, παραγομένη ἐκ τῶν δονήσεων τοῦ ἀέρος κατὰ τι διάστημα καὶ μετὰ ποιᾶς τινος ταχύτητος, δονήσεων αἰτίνες αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς εἰσι σιωπηλαί. Ἄνευ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου καὶ τοῦ ἐγκεφάλου δὲν θὰ ὑπῆρχον πλέον ἦχοι. Καὶ οὐσίαν ἄλλο τι δὲν ὑπάρχει εἰμὴ κινήσεις.

« Τὸ οὐράνιον τόξον ἐπιδεικνύει τὴν φωτολαμπῆ καμπύλην του, τὸ ῥόδιον καὶ ὁ κύανος ὑγρά ἐκ τῆς βροχῆς σπινθηροβολοῦσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὁ πράσινος λειμών, οἱ χρυσιζόντες ἀγροὶ πικίλλουσι τὴν πεδιάδα διὰ τῶν λαμπρῶν χρωμάτων των. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουσι χρώματα, δὲν ὑπάρχει φῶς· ὑπάρχουσι μόνον κυμάσεις τοῦ αἰθέρος μεταδίδουσαι τὴν δόνησιν εἰς τὸ ὀπτικὸν νεῦρον. Εἶνε ἀπατηλαὶ φαινομενικότητες· ὁ ἥλιος θερμαίνει καὶ γονιμοποιεῖ, τὸ πῦρ καίει, καὶ ὅμως δὲν ὑπάρχει θερμότης, ἀλλὰ μόνον ἐντύψεις. Ἡ θερμότης ὅπως καὶ τὸ φῶς εἶνε μόνον τρόπος κινήσεως. Κινήσεις ἀόρατοι, ἀλλὰ κυρίαρχοι, ὑπέραται!

« Ἴδου μία ἰσχυρὰ δοκός, ἐκ τῶν γενικῶς χρησιμοποιουμένων σήμερον εἰς τὰς οἰκοδομὰς. Τοποθετεῖται εἰς τὸ κενόν, εἰς ὕψος δέκα μέτρων, ἐπὶ δύο τοίχων, ἐφ' ὧν στηρίζονται τὰ δύο ἄκρα τῆς. Εἶνε βεβαίως στερεὰ. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἀπετίθη βάρος χιλίων, δισχιλίων, δισεκαυχιλίων χιλιogramμων, ἀλλ' οὔτε κἄν κίσθανεται τὸ ὑπέρογκον αὐτὸ βάρος· μόλις κατὰ τὴν ἰσομέτρησιν δεικνύει ἀδιόρατον κλίσιν. Ἐν τούτοις ἡ δοκὸς αὕτη συνίσταται ἐκ μορίων ἅτινα δὲν ἐγγίζουσι πρὸς ἀλλήλα, ἅτινα διατελοῦσιν ἐν διηνεκαὶ δονήσει, ἅτινα ἀφίστανται ἀλλήλων ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θερμότητος καὶ συσφιγνόνται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψύχους. Εἰπατέ μοι, παρακαλῶ, τί ἀποτελεῖ τὴν στερεότητα τῆς σιδηρᾶς αὐτῆς δοκοῦ; Τὰ ὑλικά αὐτῆς ἄτομα: Βεβαίως ὄχι, ἀφοῦ δὲν ἐγγίζουσιν ἀλλήλα. Ἡ στερεότης ἐγκρατείας εἰς τὴν ἕλξιν τῶν μορίων, τούτεστι εἰς δύναμιν αἴθλου.

« Κατ' ἀπόλυτον ἔννοιαν, στερεότης δὲν ὑφίσταται. Λαμβάνομεν ἀνά χεῖρας βαρεῖαν σφαῖραν σιδηρᾶν ἢ σφαῖρα αὕτη συνίσταται ἐκ μο-

ρίων ἀοράτων, ἅτινα δὲν ἐφάπτονται ἀλλήλων καὶ ἅτινα ἐπίσης σύγκεινται ἐξ ἀτόμων μὴ ἐφαπτομένων ἀλλήλων. Ἡ συνοχὴ ἄρα ἦν φαίνεται ἔχουσα ἢ ἐπιφάνεια τῆς ἐν λόγῳ σφαίρας καὶ ἢ φαινομενικὴ αὐτῆς στερεότης εἶνε ἐντελής πλάγη. Διὰ τὸ πνεῦμα τὸ ὑποῖον ἤθελεν ἀναλύει τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς σύστασιν, εἶνε σπῆνος μυιδίων, οἷα τὰ περιδινόμενα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἐν ἡμέρᾳ θέρους. Ἄλλως τε ἄς θερμάνωμεν τὴν σφαῖραν ταύτην ἥτις μᾶς φαίνεται στερεὰ· θὰ ἀναλυθῆ· ἂν τὴν θερμάνωμεν ἔτι πλέον, θὰ ἐξ-ἀτμισθῆ, χωρὶς ὅμως διὰ τοῦτο ν' ἀλλάξῃ φύσιν· εἴτε ἐν καταστάσει βραστοῦ, εἴτε ἐν καταστάσει ἀερίου ἔσται πάντοτε σιδηρῶς.

« Εὐρισκόμεθα τήνστιγμὴν ταύτην ἐντὸς οἴκου. Πάντες οὗτοι οἱ τοῖχοι, τὰ πατώματα, οἱ τάπητες, τὰ ἔπιπλα, ἢ ἐκ μαρμάρου ἔστιν συγκεινται ἐκ μορίων ὡσαύτως μὴ ἐφαπτομένων ἀλλήλων. Πάντα δὲ αὐτὰ τὰ μόρια τὰ συστατικά τῶν σωμάτων διατελοῦσιν εἰς κινήσιν περιφερικὴν περίξ ἀλλήλων.

« Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ σώματός μας. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς διηνεκοῦς κυκλοφορίας ἀτόμων· εἶνε φλόξ ἀκαταπαύστως ἀναλιτικομένη, καὶ ἀνανεουμένη. Εἶνε ποταμὸς παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ὑποίου προσέρχεται τις καὶ κἀθηται νομίζων ὅτι ἐπικαθλίπει πάντοτε τὸ αὐτὸ ὕδωρ, ἀλλ' ὅπου ἀληθῶς ὁ κέννος τῶν πραγμάτων ῥοῦς ἐπιφέρει πάντοτε ὕδωρ νέον.

« Ἐκαστον αἰμοσφαιρίδιον τοῦ αἵματός μας εἶνε κόσμος ὁλόκληρος (ἔχομεν δὲ πέντε ἑκατομμύρια τοιαῦτα κατὰ πᾶν κυβικὸν χιλιοστόμετρον). Ἀλλεπαλλήλως, ἀδιαλείπτως, ἄνευ διακοπῆς εἰς τὰς ἀρτηρίας μας, εἰς τὰς φλέβας μας, εἰς τὴν σάρκα μας τὸ πᾶν κυκλοφορεῖ, τὸ πᾶν βαδίζει, τὸ πᾶν φέρεται ἡρμητικῶς ἐν ζωικῇ δυνάμει ἀνεκλόγητον τόσον ταχεῖα ὅσον ἢ καὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Μόριον πρὸς μόριον ὁ ἐγκερῆλός μας, τὸ κρανίον μας, οἱ ὀφθαλμοὶ μας, τὰ νεῦρά μας, ἢ σὰρξ μας ὁλόκληρος ἀνανεοῦνται ἀδικαίως καὶ τόσον ταχεῖως ὥστε ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τὸ ἡμέτερον σῶμα ἐξ ὁλοκλήρου ἀνασυνίσταται.

« Κατὰ θεωρίαν στηριζόμενης ἐπὶ τῶν ἕλξεων τῶν μορίων, ὑπελογίσθη ὅτι ἐντὸς μικροσκοπικῆς βανίδος ὕδατος χυνομένης διὰ τῆς αἰχμῆς καρπίδος, βανίδος ἀόρατου εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμόν, ἐχούσης ὄγκον ἐνὸς χιλιοστοῦ τοῦ κυβικοῦ χιλιομέτρου ἐμπεριέχονται πλείονα τῶν διακοσίων εἰκοσι πέντε ἑκατομμυρίων μορίων.

« Εἰς μίαν κεφαλὴν καρπίδος δὲν ὑπάρχουσιν ὀλιγώτερα τῶν ὀκτῶ δισεκατομμυρίων ἀτόμων, ἤτοι ὀκτῶ χιλιάδες δισεκατομμύρια δισεκατομμυρίων, τὰ δὲ ἄτομα ταῦτα ἀποχωρίζονται ἀλλήλων ὑπὸ διστατημάτων σημαντικῶς μεγαλειτέρων τοῦ ὄγκου των, ὅστις ἄλλως τε εἶνε ἀόρατος καὶ

διὰ τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν μικροσκοπίων. Ἄν ἤθελέ τις ν' ἀριθμῆσῃ τὴν πληθύν τῶν περιεχομένων εἰς τὴν κεφαλὴν καρπίδος ἀτόμων ἀριθμῶν νοερώς ἐν δισεκατομμύριον κατὰ δευτερολεπτον ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθῆσῃ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ διακοσίας πενήτηντα χιλιάδας ἔτων ὡς ἀποπερατώσῃ τὴν ἀριθμησιν.

« Εἰς μίαν βανίδα ὕδατος, εἰς μίαν κεφαλὴν καρπίδος ὑπάρχουσιν ἀσυγκρίτως περισσότερα ἄτομα ἀφ' ὅσοι ὑπάρχουσιν ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν γνωστὸν εἰς τοὺς ἀστρονόμους, ἐφωδιασμένους μὲ τὰ ἰσχυρότατα τῶν τηλεσκοπίων των.

« Τίς ὑποστηρίζει τὴν Γῆν εἰς τὸ αἰώνιον κενόν, τὸν ἥλιον καὶ τοὺς ἀστέρας τοῦ σύμπαντος; Τίς ὑποστηρίζει τὴν μακρὰν σιδηρᾶν δοκόν, τὴν ἐρριμένην μεταξὺ δύο τοίχων καὶ ἐφ' ἧς κτιζόνται πλείστα πατώματα; Τίς ὑποστηρίζει τὸ σχῆμα πάντων τῶν σωμάτων; Ἡ Δύναμις.

« Τὸ σύμπαν, τὰ πράγματα καὶ τὰ ὄντα, παν ὅ,τι βλέπομεν ἀποτελεῖται ἐξ ἀτόμων ἀοράτων καὶ ἀσταθμῶν. Τὸ σύμπαν εἶνε δυναμισμός. Ὁ Θεὸς εἶνε ἡ παγκόσμιος ψυχὴ· ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν.

« Ὅπως ἡ ψυχὴ εἶνε ἡ κινητήριος δύναμις τοῦ σώματος, τὸ ἄπειρον ὄν εἶνε ἡ κινητήριος δύναμις τοῦ σύμπαντος. Ἡ καθαρῶς μηχανικὴ θεωρία τοῦ σύμπαντος μένει ἀτελής διὰ τὸν ἐξεταστὴν τὸν ἐμβαθύνοντα εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Ἡ ἀνθρώπινος θέλησις εἶνε ἀσθενὴς ἀληθῶς σχετικῶς πρὸς τὰς κοσμικὰς δυνάμεις. Ἐν τούτοις ἐξαποστέλλων σιδηροδρομικὴν ἀμαξοστοιχίαν ἐκ Παρισίων εἰς Μασσαλίαν, πλείον ἐκ Μασσαλίας εἰς Σουεζ, μεταποπίζω ἐλευθέρως μέρος ἀπειροστόν τῆς γῆνης μάζης καὶ τροποποιῶ τὴν πορείαν τῆς Σελήνης. Ὡ τυφλοὶ τοῦ Ἰθ' αἰῶνος, ἐπανέλθετε εἰς τὸν κύκνον τῆς Μαντούης: Mens agitat molem.

« Ἐὰν ἀνατέμω τὴν ὕλην, θ' ἀνεῶρω ἔσχατον εἰς τὸ βάθος τὸ ἀόρατον ἄτομον· ἡ ὕλη ἐξαφανίζεται, παρέρχεται ὡς καπνός. Ἄν οἱ ὀφθαλμοὶ μου εἶχον τὴν ἰσχύν νὰ ἴδωσι τὴν πραγματικότητα, θὰ ἔβλεπον διὰ μέσου τῶν τοίχων ἀποτελουμένην ἐξ ἀποκεχωρισμένων μορίων, διὰ μέσου τῶν σωμάτων, δίνας ἀτόμων. Οἱ ἐκ σαρκόσ ὀφθαλμοὶ μας δὲν βλέπουσιν ὅ,τι ὑπάρχει. Πρέπει νὰ ἴδῃ τις μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πνεύματος. Ἄς μὴ ἐμπιστευώμεθα εἰς μόνον τὴν μαρτυρίαν τῶν αἰσθησέων μας. Ὑπάρχουσι τόσοι ἀστέρες ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μας κατὰ τὴν ἡμέραν ὅσοι καὶ κατὰ τὴν νύκτα.

« Ἐν τῇ φύσει δὲν ὑπάρχει οὔτε ἀστρονομία, οὔτε φυσικὴ, οὔτε χημεία, οὔτε μηχανικὴ. Εἶνε αὐτὰ μέθοδοι παρατηρήσεως ἐξ ὑποκειμένου. Ὑπάρχει μία μόνη ἐνότης. Τὸ ἀπείρω μέγα εἶνε παρόμοιον μὲ τὸ ἀπείρω μικρόν. Τὸ διάστημα

εἶνε ἄπειρον χωρὶς νὰ εἶνε μέγα. Ἡ διάρκεια εἶνε αἰωνία χωρὶς νὰ εἶνε μακρὰ. Ἀστέρες καὶ ἄτομα εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό.

« Ἡ ἐνότης τοῦ σύμπαντος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἀοράτου, ἀσταθμῆτος, αἴθλου δυνάμεως ἥτις κινεῖ τὰ ἄτομα. Ἄν ἐν μόνον ἄτομον ἤθελε παύσει νὰ κινῆται ὑπὸ τῆς δυνάμεως, τὸ σύμπαν θὰ ἐσταμάτα. Ἡ Γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἥλιον ὁ ἥλιος κινεῖται ἐνεκα τῆς ἕλξεως περίξ κενοῦ κέντρου βαρύτητος πολλῶν ἀστέρων κινήτου ἐπίσης· τὰ ἑκατομμύρια, τὰ δισεκατομμύρια τῶν ἡλίων τὰ δισπαρμένα εἰς τὸ σύμπαν τρέχουσι ταχύτερον ἀπὸ τὰ βλήματα τῆς πυρίτιδος. Οἱ ἀστέρες οἵτινες μᾶς φαίνονται ἀκίνητοι εἶνε ἡλιοὶ φερόμενοι εἰς τὸ αἰώνιον κενόν μὲ ταχύτητα δέκα, εἴκοσι, τριάκοντα ἑκατομμυρίων χιλιομέτρων καθ' ἑκάστην, πάντες τρέχοντες πρὸς ἄγνωστον τέρμα, ἥλιος, πλανῆται, γαῖαι, δορυφόροι, κομήται πλανήτες... τὸ σταθερὸν σημεῖον, τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος τὸ ἀναζητούμενον ὑπὸ τοῦ ἀναλυτοῦ φεῦγει καθ' ὅσον τὸ ἀναζητεῖ καὶ δὲν ὑπάρχει πραγματικῶς οὐδαμοῦ. Τὰ ἄτομα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σῶμα κινοῦνται σχετικῶς τόσον ταχεῖως ὅσον καὶ οἱ ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ κινήσις διέπει τὸ πᾶν, ἀποτελεῖ τὸ πᾶν.

« Τὸ ἄτομον αὐτὸ δὲν εἶνε ἀδραγῆς ὕλη· εἶνε κέντρον δυνάμεως.

« Τὸ ἀποτελοῦν κυρίως τὸ ἀνθρώπινον ὄν, τὸ ὀργανίζον αὐτὸ δὲν εἶνε ἡ ὕλική οὐσία, δὲν εἶνε οὔτε τὸ πρωτόπλασμα, οὔτε τὸ κύτταρον, οὔτε οἱ θυμαῖοι καὶ γόνιμοι συνδυασμοὶ τοῦ θνητοῦ μετὰ τοῦ υδρογόνου, τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ ἀζώτου· εἶνε ἡ Δύναμις ἢ ψυχικὴ, ἢ ἀόρατος, ἢ ζωῆς. Αὕτη συσσωματεῖ, διευθύνει καὶ διατηρεῖ συνδυασμένα τ' ἀναρίθμητα μόρια τ' ἀποτελοῦντα τὴν θαυμαστὴν ἀρμονίαν τοῦ ζῶντος σώματος.

« Ἡ ὕλη καὶ ἡ ἐνέργεια οὐδέποτε ἐθεάθησαν ἀποκεχωρισμένα ἀλλήλων· ἡ ὑπαρξὶς τῆς μιᾶς συνεπάγεται τὴν ὑπαρξὶν τῆς ἄλλης... ὑπάρχει ἴσως οὐσιαστικὴ ταυτότης ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ.

« Ἀδιόφορον ἐὰν τὸ σῶμα δὲν διαλύεται διὰ μιᾶς μετὰ θάνατον, ὅπως διαλύεται βροδῆως καὶ ἀνανεοῦται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς. Ἡ ψυχὴ ἀπομένει. Τὸ διοργανωτικὸν ψυχικὸν ἄτομον εἶνε τὸ κέντρον τῆς δυνάμεως ταύτης. Καὶ αὐτὸ ἐπίσης εἶνε ἀνεξίτητον.

« Ὅ,τι βλέπομεν εἶνε ἀπατηλόν. Τὸ πραγματικόν εἶνε τὸ ἀόρατον... »

Ἦρχισε νὰ περιπατῆ μεγάλως βήμασιν. Ἡ νεανὶς τὸν ἠκρασθη ὡς ἀκρόαται τις ἀπόστολον προσφιλῆ, καίτοι δὲ πρὸς αὐτὴν καὶ μόνον ἐλάλει πραγματικῶς, δὲν ἐφάνετο συναίσθη- νόμενος τὴν παρουσίαν τῆς, τόσον ἴστατο αὕτη

ἀκίνητος καὶ σιωπηλῆ. Ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλαβε τὴν μίαν τῶν χειρῶν του μεταξύ τῶν ἰδικῶν τῆς.

« Ὡ, εἶπεν, ἂν δὲν κατέκτησες ἀκόμη τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ σοῦ διαφύγη ὅμως. »

Εἶτα ἐξαπτομένη καὶ αὐτὴ καὶ ὑπαινισσομένη ἐπιφύλαξιν ἦν συχνὰ ἐξέφραζεν ὁ Γεώργιος: « Πιστεύεις, προσέθηκεν, ὅτι εἶνε ἀδύνακτον εἰς τὸν ἐπίγειον ἄνθρωπον νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν Ἀλήθειαν, διότι δὲν ἔχομεν εἰμὴ πέντε μόνως κισθήσεις, πλείστα δὲ ὅσα ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως ἀπομένουσαι ξένοι διὰ τὸ πνεῦμά μας, μὴ ὑπάρχοντες τοῦ μέσου ὅπως φθάσωσι μέχρις αὐτοῦ. Ὅπως θὰ μᾶς ἔλειπεν ἡ ὄρασις ἂν ἐστερούμεθα τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, ὅπως θὰ μᾶς ἔλειπεν ἡ ἀκοή ἂν ἐστερούμεθα τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου, κτλ., τοιοῦτοτρόπως αἱ δονήσεις, αἱ ἐκδηλώσεις τῆς δυναμείας αἰτινὲς διέρχονται ἀναμέσον τῶν χορδῶν τοῦ ζωικοῦ ἡμῶν ὄργανου χωρὶς νὰ θίξωσι τὰς ὑπαρχούσας, ἀπομένουσιν ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς. Παραδέχομαι καὶ συμφωνῶ μετὰ τῆς ἰδέας σου ὅτι οἱ κάτοικοι κόσμων τινῶν ἐνδεχόμενοι νὰ εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ περισσώτερον ἡμῶν προωδευμένοι. Μοῦ φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ σὺ, καὶ περ κάτοικος ὢν τῆς Γῆς, κἀτὶ εὖρες.

— Φιλτάτη μου, ἀπήντησεν αὐτὸς κηθήμενος πλησίον τῆς ἐπὶ τοῦ εὐρυχώρου διβανίου τῆς βιβλιοθήκης, εἶνε βεβαιότατον ὅτι ἐλλείπουσι πολλὰ χορδαὶ ἀπὸ τὸ ἐπίγειον ἡμῶν ψαλτήριον καὶ εἶνε πιθανόν ὅτι πολίτης τις τοῦ συστήματος τοῦ Σειρίου θὰ ἐγέλα διὰ τὰς ἐξιώσεις αὐτοῦ. Τὸ ἐλάχιστον τεμαχίον μαγνητισμένου σιδήρου ἰσχύει περισσώτερον τοῦ Νεύτωνος καὶ τοῦ Λεϊβνιτίου περὶ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ μαγνητικοῦ πόλου καὶ ἡ χελιδὼν γινώσκει κάλλιον τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου ἢ τοῦ Μαγγελάνου τὰς μεταβολὰς τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους. Τί εἶπα πρὸ ὀλίγου; Ὅτι τὰ φαινόμενα εἶνε ἀπατηλὰ καὶ ὅτι διὰ μέσου τῆς ὕλης τὸ πνεῦμά μας πρέπει νὰ βλέπῃ τὴν ἀόρατον δύναμιν. Αὐτὸ εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον. Ἡ ὕλη δὲν εἶνε ὅ, τι φαίνεται καὶ οὐδεὶς μεμνημένος τὴν πρόοδον τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν δύναται σήμερον νὰ καυχήθῃ ὅτι εἶνε ὕλιστής.

— Τότε, ὑπέλαθεν ἡ νεᾶνις, τὸ ψυχικὸν ἐγκεφαλικὸν ἄτομον, ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ εἶνε ἀθάνατον, ὅπως ἄλλως τε καὶ ὅλα τὰ ἄτομα, ἂν παραδεχθῶμεν τὰ θεμελιώδη διδάγματα τῆς χημείας.

[Μετάφρασις Χ.]

* Ἐπειτα συνέχισα

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

15 Φεβρουαρίου 1890.

Φιλτάτε,

Δὲν ἤξεύρω ἂν εἰς τὸ βάθος τῆς ὀρεινῆς ἐπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν ζῆς, τὸ ψῦχος ἦτο ἐφέτος τόσο δριμύ, ἀλλ' ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζω τὰς Ἀθήνας μου, μετὰ τὸν γλυκύν, τὸν ἥπιον, τὸν λουόμενον εἰς θερμὰς ἀνταυγείας, σχεδὸν ἑαρινὸν χειμῶνά των. Τί ἀντιστροφή ὄρων! Ὁ βορρᾶς πρὸ τριῶν ἡδὴ μηνῶν μυκάται σχεδὸν ἀδιάκωπως, παγώνων ὄχι πλέον τὰ ἀρνίακια, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ χιών, ἡ χιών, τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰς τὰς Ἀθήνας σπανιώτερον ἀπὸ ἔξωπνον ἄνθρωπον, ἐπὶ μῆνα καὶ πλέον ἐστεφε διαρκῶς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἰμμητοῦ, διατηροῦσα ἐπ' αὐτῆς λευκὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μυρίας ἀποχρώσεις τοῦ κανοῦ, τοῦ σαφειρίνου, τοῦ ἰώδους, τοῦ ἰανθοῦς, διὰ τῶν ὁποίων βᾶφει τὰς πλευρὰς τοῦ ὄρους ὁ δῦον ἥλιος. Στιγμὴν δὲν ἔλειψεν ἀπὸ τὴν ἐστίαν τὸ πῦρ καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι ἡμέραν, καθ' ἣν νὰ μὴ ἐξῆλθα εἰς τοὺς δρόμους ἐπιμελῶς ἐγκεκροδωλημένος εἰς τὸ ἐπανωφόριόν μου. Τεῖνω νὰ πιστεύσω τὸν παραδοξολόγον ἐκείνον, ὅστις ἔγραψεν ὅτι διὰ νὰ εὕρη τις ἀληθινὸν ψῦχος πρέπει νὰ κατέλθῃ εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας. Ἡ θερμοκρασία ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ συνήθως δὲν κατῆλθε τοὺς 10 ὑπὲρ τὸ μηδενικὸν βαθμοῦς, ἂν ὑπῆρχε δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀνεξήγητος αὐτῇ μαγία τῶν Φράγκων νὰ ὑπολογίζωμεν τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαιράς καὶ εἶχον, ὡς εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις, ἐπίσημα διδόμενα περὶ τῆς θερμο-

κρασίας τῶν Ἀθηνῶν, θὰ εὕρισκτο ὅτι ἡμεῖς ἐφέτος ὑπερέβημεν πολὺ τοὺς εἰς βορειότερας χώρας ζῶντας.

Ἄλλως τὸ ἐπ' ἐμοὶ φρονῶ ὅτι ὁ Θεὸς, ὅστις τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν, εἶχεν ἀπολύσει προσωρινῶς τὴν ἀρετὴν ταύτην, ὅταν ἐποίησε τὰς λεγομένας ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰς δύο εὐαρεστοτέρας ἐξ αὐτῶν, τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον, ἔκαμε τὰς συντομωτέρας, ἔδωκε δ' ἀφόρητον μῆκος εἰς τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος. Τὰ ῥόδα τοῦ ἔαρος, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ πρωινή δρόσος ἀποθέτει τὰ ἀδαμάντινα στίγματα τῶν ῥαβδῶν τῆς, ἀποφυλλίζονται εἰς ὀλίγας προίτας, ἡ μελιχρὰ δ' εὐωδία τῶν χειμωνάνθων τοῦ φθινοπώρου δὲν διαρκεῖ περισσώτερον τῶν ῥόδων.

Συλλογίζομαι ὅμως... Τί πταίει ὁ Θεὸς εἰς ὅλα αὐτὰ; Αὐτὸς ἐπλασεν ἡμέρας πάσης τάξεως, χειμερινὰς, θερινὰς, ἑαρινὰς, φθινοπωρινὰς καὶ τὰς διέσπειρε ἀνά μέσον τοῦ ἔτους, δηλαδὴ τοῦ χρόνου — διότι καὶ τὸ ἔτος καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε γνήσιον τέκνον τοῦ θεοῦ. — Ἄλλ' ἡμεῖς ἠσθάνθημεν τὴν ἀνάγκην νὰ τὰς ταξινόμησωμεν. Ἐνεκα τούτου καὶ τὸ κᾶπως σπάνιον, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε παρατηρούμενον φαινόμενον νὰ κρυώνωμεν μεσοῦντος τοῦ Ἰουνίου καὶ νὰ ἰδρώνωμεν ἐν μέσῳ Δεκεμβρίου, παραξενεύομενοι διὰ τοῦτο. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ ἐφετινὸς ἀθηναϊκὸς χειμὼν ἀπέδειξε τὴν ταξινόμησιν δικαιολογημένην, μὴ θελήσας νὰ ξεκοκκουλῶθῃ ἀπὸ τὸν βαρὺν ἐπενδύτην του οὕτε στιγμὴν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀπετέλει καὶ ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος...
Σὸς

K...

Αἱ ΑΠΟΚΡΕΩ ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αἱ ΑΠΟΚΡΕΩ ΚΑΙ Αἱ ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΙΑΙ

Ἐν Πάτρῳ.

Ἀπὸ τῆς 17ης Ἰανουαρίου, τῆς ἐπετείου τῆς μνήμης τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου ἀρχονται ἐν Πάτρῳ κυρίως αἱ Ἀπόκρεω, διότι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐμφανίζονται κατὰ πρῶτον ἀνά τὰς ὁδοὺς τῆς κωμοπόλεως οἱ προσωπίδοφοροί, «μουσκάραις» καλούμενοι ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων.

Πανηγυρικώτατα δ' ἐωρτάζοντο αἱ ἀπόκρεω, μάλιστα πρὸ τεσσαρακονταετίας ἢ πενηκονταετίας, ὅτε ἦνθι ἡ ἰστιοπλοία ἐν τῷ Αἰγαίῳ, καὶ τὰ πληρώματα τῶν ἐπὶ τρεῖς περίπου μῆνας διαχειμαζόντων ἐν Πάτρῳ πλοίων, ἐξ ἐγγυρίων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ καὶ ἀλλοδαπῶν ἐν Πάτρῳ νυμφευμένων συγκείμενα ἔδιδον κίνησιν καὶ ζωὴν ἐκτακτον εἰς τὴν πρῶην ἤρεμον καὶ λειψανδρούσαν μετὰ τὰς συχνὰς - πυκνὰς διασκεδάσεις των, μετὰ τὰ τραγῳδία καὶ ταῖς παινεῖν ἀδαιεῖς των καθ' ἑκάστην σχεδὸν νύκτα πρὸ τῶν οἰκιῶν τῶν μνηστῶν, ἐρωμένων, ἢ καὶ συγγενῶν αὐτῶν. Αὐτοὶ δὲ οὗτοι οἱ ναῦται ἀπετέλουν καὶ τοὺς ἥρωας τῶν Ἀποκρεῶν, μεταμφιζόμενοι ποικιλοτρόπως πρὸς διασκεδάσιν καὶ εὐθυμίαν ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων συμπολιτῶν καὶ συμπολιτῶν των.

Ἡ Μουσκάραϊς, ἢ προσωπίδοφοροί, οἵτινες κατὰ τὰς Ἀπόκρεω ἀπετέλουν τὰς κυριώτερας καὶ ζωηροτέρας διασκεδάσεις τῶν νησιωτῶν διηροῦντο εἰς δύο τάξεις καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνήκον ἡ καλαῖς μουσκάραις, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τάξιν ἡ παληρομουσκάραις. Ἰδοὺ δὲ τί ἔσαν καὶ κατὰ τί διεκρίνοντο ἡ καλαῖς ἢ εὐμορφαις μουσκάραις καὶ ἡ παληρομουσκάραις.

Τὴν παραμονὴν, ἢ καὶ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐπετείου τῆς μνήμης τοῦ πολιστῆ τῆς ἐρήμου τὸ πρὶν νήσου ἁγίου, ὅσοι ἐκ τῶν ναυτῶν, ἢ ναυτιλομένων εἶχον συγγενεῖς ἢ φίλους ἐκ τῶν καλῶν καὶ εὐκαταστάτων τῆς νήσου οἰκογενειῶν μεταβαίνοντες εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ἐδανειζοντο τὰς πλουσιωτέρας καὶ ὀραιότερας στολὰς τῶν νοικοκυράδων, πολλάκις δὲ καὶ αὐτὰς τὰς νυμφικὰς των στολὰς, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύσασαι αὐταῖς εἰς ταῖς χαραῖς των ἦτο κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων των ἐφύλαττοντο ἐπιμελέστατα καὶ διατηροῦντο ὅλως σχεδὸν ἄθικτοι καὶ καινούργιοι, ἵνα χρησιμεύσωσι καὶ εἰς τὸ μέλλον εἰς τοιαύτας χαρμῶνους τελετάς. Ἦσαν δὲ αὐταί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ βαρυτίμων, χρυσοῦφάντων στοφῶν τῆς Βενετίας καὶ τοσοῦτον πολλακίς βαρεῖαι, ὥστε δὲν θὰ ἐψεύδετό τις λέγων, ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ περιβαλλομένου ἐν αὐταῖς σώματος τῆς νύμφης θὰ ἠδύναντο νὰ στέκωνται ὀρθοί. Μετὰ τῶν πολυτίμων τούτων περιβολῶν ἔδιδον αὐτοῖς καὶ τὰ τότε ἐν γρήσει πελώρια πράγματι καλύμματα τῆς κεφαλῆς, τὰ ὄντως παράδοξα τὸ σχῆμα, ἅτινα ἐκαλοῦντο ὀσσια, μετὰ τῶν σκεπῶν, τῶν πασπαδῶν, τῶν χρυσοῦν καρφιδῶν καὶ λοιπῶν συμπαρομαρτούντων αὐτοῖς. Σὺν αὐτοῖς δ' ἔτι καὶ τὰ κυριώτερα τῶν διαφόρων νυμφικῶν κοσμημάτων των, οἷον καμπανῶν εἶδος ὑπερμεγέθων κωδωνοειδῶν ἐνωτίων ἐν Βενετίᾳ κα-

τασκευαζομένων, τῶν λαϊμῶν, ἦτοι περιδεραιῶν χρυσοῦν μετὰ πολυτίμων λίθων διακεκοσμημένων, τῶν ἀλυσῶν, ἑτέρου εἶδους περιδεραιῶν χρυσοπλέκτων, τῶν συχαντριχῶν των, δηλ. σειρῶν ἐκ μαργαριτῶν καὶ ἐκ χρυσοσμάλτων κομβίων διαποικιλομένων, καὶ σχεδὸν πᾶν ὅ, τι ἕτερον ἀπετέλει τὸν κόσμον πλουσίας καὶ καλῶς προικισμένης νύμφης, ἦτις στολιζομένη κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων τῆς ἐκαλύπτετο κατὰ γράμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν γονάτων ὑπ' αὐτῶν.

Οὕτω λοιπὸν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐξαδέλφων ἢ ἄλλων συγγενῶν των ἐνδύομενοι καὶ καταστύλιστοι ἢ καλαῖς μασκάραις καὶ συνοδευόμενοι ὑπ' ἄλλων τινῶν φίλων καὶ συντρόφων των εὐπρεπῶς καὶ ὅσον τὸ δυνατόν σεμνοπρεπῶς ἀνδρικά ἐνδεδυμένοι καὶ παριστῶντων τοὺς ἐραστὰς, μνηστήρας ἢ καὶ συγγενεῖς αὐτῶν καὶ προσωπίδοφοροῦντες καταλλήλως ἀπαντες ἐξήρχοντο συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν περιφημοτέρων λυριστῶν ἢ λαοουτάρων κρουόντων τὰ ὄργανά των καὶ συνεκρότου χοροὺς δημοσίους εἰς τὰς κυριώτερας τῆς κωμοπόλεως πλατείας, ἢ καί, ἂν τὸ ἐπέτρεπεν ὁ χώρος καὶ κάτῳθεν τῶν οἰκιῶν τῶν μνηστῶν, ἐρωμένων καὶ συγγενῶν των προσάδοντας καὶ συνοδευοντας τοὺς διαφόρους χοροὺς δια τῆς λιγυρᾶς φωνῆς τοῦ λαοουτάρη, ὅστις ἐπῆγει καὶ ἐγκωμιάζε ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν μετρημισμένων τὰ κάλλη καὶ τὰς χάριτας τῶν ἐρωμένων καὶ μνηστῶν των ὡς καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων.

Ἴνα μὴ συμβῆ δὲ ἀπώλειά τις, ἢ καὶ κατάχρησις τινος τῶν πολλῶν κοσμημάτων αὐτῶν συνοδευόντο καὶ ὑπὸ τοῦ κλητήρος τῆς κοινότητος, ὁ ἀρδιανὸς ἐπὶ τὸ ἰταλικώτερον μέχρι τῆς σήμερον καλουμένου. Τοσαύτη δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπεκράτει καλὴ πίστις καὶ τιμιότης, ὥστε οὐδὲ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι προσωπίδοφοροί ποτέ, οὔτε τὸ ἀκολουθοῦν αὐτοὺς πλῆθος μικρῶν τε καὶ μεγάλων ἀπειραθήσαν νὰ σφετερισθῶσι τὸ ἐλάχιστον τῶν ἐμπιστευθέντων αὐτοῖς πολλῶν καὶ πολυτίμων κοσμημάτων.

Ἄφου δὲ περιήρχοντο τὰς κυριώτερας τῆς κωμοπόλεως ῥύμας μετεβαινον εἶτα πρὸς χαριετισμὸν καὶ ἔκφρασιν τῶν τῆς ἐγνωμοσύνης των αἰσθημάτων εἰς τὰς οἰκίας τῶν τοσαύτην ἐμπιστοσύνην δεικνύοντων αὐτοῖς συγγενῶν καὶ οἰκειῶν των, καὶ εὐχόμενοι αὐτοῖς νὰ ζήσωσιν ἔτη ἀμύπολλα καὶ πανευτυχῆ συνεορτάζοτες καὶ συνευθυμοῦντες κατὰ τὰς φαιδρὰς Ἀπόκρεως, συνεκρότου καὶ ἐν αὐταῖς πάλιν τοὺς συνήθεις χοροὺς οἱ δὲ οἰκοδεσπόται εὐχαριστοῦντες αὐτοὺς διὰ τὴν τιμὴν καὶ ἀντεπευχόμενοι τὰ αὐτὰ προσέφερον τὴν ἀπαραιτήτην γλυκὴν καὶ τὸν καφέ, ἢ καὶ ποτῆριον οἴνου, ἢ καὶ ἄλλα ἐδέσματα ἀπῆρχοντο δὲ ἔπειτα, ἀφου καθ' ὅλον τὸ διάστημα καθ' ὃ διέμενον ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν ὑποδεχομένων αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως ἐξηκολούθουν ἀπαντες πλὴν ἑνός, τοῦ καὶ συγγενεστέρου, ἢ οἰκειοτέρου, ὅστις ἀπέβαλλε τὴν προσωπίδα, διαμένοντας ἄγνωστοί. Οὕτω δὲ ἐξηκολούθουν διασκεδάζοντες καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα. Τὴν δ' ἐπομένην ἀνανήψαντες ἐκ τῆς βακχικῆς εὐθυμίας ἐπέστρεφον μετὰ τῶν θερμωτάτων εὐχαριστιῶν καὶ εὐχῶν των τὰς δανεισθείσας στολὰς καὶ κοσμηματα.

Μετὰ τῶν καλῶν - μουσκάρων συνεξήρχετο καὶ τις τῶν εὐφρεστερῶν καὶ ἀστειοτέρων καὶ ἰκανωτέρων,

ἵνα διὰ τῶν σκωμμάτων καὶ γελοίων παραστάσεων ἐβραίου, ἢ τούρκου, ἢ ἄλλου τοιοῦτου προσώπου ἐπὶ τὸ γελοιωδέστερον ἐνδεδυμένον καὶ ἀπομοιμουμένον αὐτὰ κινῶσιν εἰς γέλωτα τοὺς θεωμένους καὶ ἀκροωμένους αὐτούς, ἐνῶ οἱ προσωπιδοφόροι ἐξηκολούθουν ζωηρῶς καὶ μετὰ χάριτος πρὸς τὸν ἦγον τῆς λύρας ἢ βιολίου καὶ τοῦ λαούτου ὀργαζόμενοι καὶ χορεύοντες τοὺς διαφόρους συνήθειας χορούς, σιγανόν, μπαλαριστὸν καὶ καρσιλαμᾶν ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων καλουμένους, διότι ἡ πόλκα, τὸ βάλς καὶ οἱ τοιοῦτοι ξενικοὶ χοροὶ ἦσαν τότε ὅλως ἄγνωστοὶ αὐτοῖς.

Αἱ προσωπιδοφορίαι αὐταὶ ἀρχόμεναι, ὡς ἤδη εἶπομεν ἀπὸ τῆς 17ης Ἰανουαρίου κατέληγον τὴν Κυριακὴν τῆς Τυροφάγου, ἐπαναλαμβάνόμεναι εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο καθ' ἀπάσας τὰς Κυριακάς, ἢ καὶ παρεμπιπτούσας ἑορτάς, μὲ ἀλλαγὴν πάντοτε τῶν δανειζομένων εἰς τοὺς προσωπιδοφόρους ἐνδυμασιῶν.

Αἱ δὲ παλιόμασκάριαι ἦσαν καὶ αὐτοὶ ναῦται, τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐξερχόμενοι ἀλλοκότως καὶ ἐπὶ τὸ γελοιωδέστερον ἐνδεδυμένοι καὶ φέροντες προσωπίδας ὅσον τὸ θνατὸν δυσειδεῖς καὶ ἀλλοκότους, ἢ καὶ ἀπλῶς μουτζουρωμένους καὶ μετὰ τῶν σκώμματα καὶ τὰς δωμολογίας των προσεπάθουν νὰ διεγείρουν τὴν εὐθυμίαν καὶ τὸν ἀπλετον γέλωτα τῶν ἀκολουθούντων αὐτοὺς ἀνδρῶν καὶ παιδῶν, αἵτινες πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς εὐχαριστήσεως των ἐπέριπτον κατὰ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν ἐκ φιλοφρονήσεως, φαίνεται, σεσηπτότα λεμόνια, παλιόπαπουτσα, καὶ πατσαβοῦρες καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο τοιοῦτο ἐκ τύχης πρὸ πο-

δῶν των εὐρισκόν καὶ ἀλαλάζοντες ἐξήγγειρον τὴν περιέργειαν τῶν οἴκοι διαμενουσῶν γυναικῶν, αἵτινες προβάλλουσαι εἰς τὰ παράθυρα ἐθεῶντο καὶ ἠκροῶντο αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ παλιόμασκάριαι, ὁσάκις ἠδύναντο ἀντιφιλοφρονῶντες τοὺς ἀκολουθούσας ἢ γιουχατίζοντας αὐτοὺς παῖδας τοὺς ἐπεδαψίλευον γενναῖα βραδουκοπήματα, οὐκ ὀλίγον καὶ ταῦτα συμβάλλοντα εἰς τὴν ἰλαρότητα τῶν θεωμένων, ὁσάκις αὐτοὶ οὗτοι δὲν ἦσαν οἱ ἐχόντες τὴν εὐχαριστήσιν νὰ φιλοδωροῦνται μὲ τοιαῦτα φιλοφρονήματα. Ἐπεσκέπτοντο δὲ καὶ οὗτοι τὰς διαφόρους οἰκίας, ἐνδὲ αὐτῶν, τοῦ οἰκειότερου πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, ἢ τὴν οἰκοδέσποιναν ἀποβάλλοντες τὴν προσωπίδα, πρὶν ἢ ἀνοιξοῖσι τὴν ἔσω τῆς οἰκίας θύραν καὶ ὑποδεχθῶσιν αὐτούς. Καὶ ἀφοῦ προσεφέροντο καὶ εἰς αὐτοὺς τὰ συνήθη γλυκύσματα, ἐδέσματα, ἢ καὶ ποτὰ μετὰ τὰς διὰ τὰς ἀπόκρως συνειθιζόμενας εὐχὰς καὶ ἀμοιβαίας εὐχαριστίας ἀπήρχοντο μεταβαίνοντες εἰς ἄλλας οἰκίας καὶ διενυκτέρευον οὕτω εὐθυμοῦντες καὶ διασκεδάζοντες.

Κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τῶν ἀπόκρως συνειθίζον τέσσαρες, πέντε, ἢ καὶ πλείότεραι οἰκογένειαι συγγενικαὶ καὶ οἰκεῖαι νὰ συνέρχωνται εἰς τὴν οἰκίαν μιᾶς ἐξ αὐτῶν καὶ συγκομιζούσαι ἐκάστη μεθ' ἑαυτῆς τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς οἰκίᾳ παρασκευασθέντα ἐδέσματα νὰ συνδειπνώσι καὶ συνδιασκεδάζωσι μέχρι βαθυτάτης νυκτός, καὶ τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται, καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἔτι καὶ σήμερον καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας νήσους, κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἐσπέραν Σαββάτου καὶ Κυριακῆς ἀλλάσσουσαι ἀλληλοδιαδόχως τὰς οἰκίας εἰς ἃς πρὸς κοινὴν διασκεδᾶσιν συνέρχονται μέχρι τῆς τελευταίας καὶ οὗτοι τῆς Τυροφάγου ἡμέρας.

ΕΠΑΜ. ΛΑΒΕΑΚΗΣ.

ΤΟ ΣΥΝΝΕΦΟ

Γλήγορ' ἀργά θά μὲ δεχθῆ μιὰ ἡμέρα
Ἡ ἀγκαλιὰ τοῦ τάφου ἢ μαγικί,
Κι' ἀγνωρίστος ἀν εἶχσα ἐδῶ πέρα,
Λησιμονημένος θά εἶμαι κάτου ἐκεῖ.

Ἐσὺ ποῦ θά μὲ κλάψης ὄταν ἴπεθάνω,
Ὅταν ἄδοξη καρδιά, ὄταν χριστιανό,
Θά κλάψης ἕναν ψεύτη κ' ἕνα πλάνο,
Ἄλλ' ὄχι ἐμένα τὸν ἀληθινό.

Κι' ἂν ἔγυρα σὲ στῆθι ἀφροπλασμένα
Τὸ στῆθος, τὸ κεφάλι μου γλυκά,
Δὲν εἶδεα ποτέ μου σὲ κανένα
Τὰ βᾶθι καὶ τῶν δύο τὰ μυστικά.

Κανεῖς τί ἔχω μέσα ἔς τὴν καρδιά μου
Δὲν εἶδε, ἀδέρφια, φίλοι, συγγενεῖς,
Μῆτε ἢ γυναικί, μῆτε τὰ παιδιὰ μου,
Κι' ἂν ἔχω καὶ καρδιά, — κανεῖς, κανεῖς.

Ποῦ ξέσπασε ; ποιαῖς χώραις καὶ ποιά δάση
Καὶ ποιά βουνά νὰ τῶχουνε δεχθῆ ;
Ἡ σκόρπισε καὶ σβύσθηκε πρὶν φθάσῃ
Ν' ἀστράψῃ νὰ βροντίσῃ, νὰ χυθῆ .

Κι' ὅ,τι ἀπὸ ἡμένα μείνῃ — μάθε το — ὅ,τι
Σημάδι, λείψανο ἄγραφο, γραφτό,
Δὲν θά φωτίσῃ τὰ δικά μου σκότη,
Γιατί δὲ θά εἶμ' ἐγὼ μέσα ἔς αὐτό.

Γιατί χαροαῖς, ἀφροντιδαῖς, ἐλπίδαῖς,
Ἐρωτες, βάσανα, τρέλλαῖς, ντροπαῖς,
Αὐτὰ εἶνε τῆς ψυχῆς μου ἢ προσωπίδες,
Δὲν εἶνε τῆς ψυχῆς μου ἢ ἀστροπαῖς.

Στὴ γέννησί μου δὲ φεγγοβολοῦσε
Κανένα ἀστὲρι μὲσ' ἔς τὸν οὐρανό·
Στὰ βᾶθι του μονάχα ἀργοκυλοῦσε
Ἄπλαστο σύννεφο καὶ σκοτεινό.

Ἄργοκυλοῦσε κ' ἔφυγε κ' ἐχάθῃ,
Πέρα ἔς τὴν ἄκρη, ἀπὸ τὸν οὐρανό...
Τὶ νᾶκρυβε ἔς τὰ μαῦρα του τὰ βᾶθι :
Βροχή, χαλάζι, χιόνι, κεραυνό :

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΝΑΜΕΚΤΑ

Ἡ οὐδὸς καὶ ὁ ἱεροκήρυξ. Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν Γερμανὸς ποιητὴς Κάρολος Γέροκ, ὅστις ἦτο κληρικὸς καὶ ὀνομαστός ἱεροκήρυξ, περιεπάτει ποτὲ ἐν τῷ βασιλικῷ κήπῳ τῆς Στουτγάρτης μετὰ τὸ ἀλεξιθρόγον ὑπὸ μάλης. Ἐπελθούσης βροχῆς, ἰδὼν κυρίαν τινὰ τρέχουσαν ἵνα μὴ βροχῆ, προσέφερεν εἰς αὐτὴν φιλοφρονῶς τὴν σκέπην τοῦ ἀλεξιθρόγου του. Συνοδεύσας δ' αὐτὴν μέχρι τῆς θύρας τῆς οἰκίας τῆς, τὴν ἠρώτησεν ποῖα εἶναι. — Ἐκ τῆς ἐρωτήσεώς σου, βλέπω, ἀπεκρίθη ἐκείνη, ὅτι δὲν πηγαίνετε ποτὲ εἰς τὸ θέατρον. Εἶμαι πριμαδόνα τοῦ μελοδράματος. Ὅλοι ἐδῶ μὲ γνωρίζουν. Καὶ εἶς, σὰς πικρακαλῶ, ποῖος εἶσθε ; — Καὶ ἐγὼ ἐκ τῆς ἐρωτήσεώς σου βλέπω ὅτι δὲν πηγαίνετε ποτὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Εἶμαι ὁ ἱεροκήρυξ Γέροκ. Ὅλοι οἱ φιλακόλουθοι μὲ γνωρίζουν.

Τὸ Πρακτορεῖον Κούκ. Ἀπέθανεν ἐν Λονδίνῳ εἰς ἡλικίαν 81 ἐτῶν ὁ Θωμᾶς Κούκ ὁ διάσημος ἰδρυτὴς τοῦ διεθνούς πρακτορείου περιηγήσεων, τοῦ ὁποῖου γραφεῖα συνέστησαν ἀπὸ τινος καὶ ἐν Ἑλλάδι. Τὸ πρακτορεῖον Κούκ ἰδρύθη πρὸ τριακονταετίαςς περὶ τὴν ἐσπέραν δ' ἐπὶ τινὰ χρόνον αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ ἐν μόνῃ τῇ Ἀγγλίᾳ ; κατὰ μικρὸν ὁμοῦ ἐπεξετάθησαν ἀνὰ τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην καὶ νῦν ἀνὰ τὴν ὕψηλιον πᾶσαν ὑπάρχουσι γραφεῖα Κούκ. Σκοπὸς τοῦ πρακτορείου εἶνε ἡ διευκόλυνσις τῶν περιηγήσεων καὶ τῶν ταξιδιῶν Δυνάμει συμφωνιῶν αὐτοῦ μετὰ τῶν σιδηροδρομικῶν καὶ ἀτμοπλοικῶν ἐταιριῶν παρέχει εἰς τὸν ταξιδιώτην ὁδοιπορικὰ φυλλάδια διὰ τῶν ὁποῖων ταξιδεῖται πᾶς τις ἀποκόπτων ἐκάστοτε φύλλα ἐξ αὐτῶν ἰσοδυναμοῦντα πρὸς εἰσιτήρια, ἀπηλλαγμένους οἰαζήποτε φροντίδος πρὸς ἀγορὰν εἰσιτηρίου εἰς πάντα σταθμόν, οἰαζήποτε δυσκολίας ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς γλώσσης τοῦ τόπου. Πλην τούτου, ἐπειδὴ πολλοὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ περιηγηθῶσι χωρὶς ξένου ἀνευ μεγάλης δαπάνης, τὸ πρακτορεῖον Κούκ ἀναλαμβάνει ἐργολαβικῶς νὰ περιαγγῆ τοιαύτας ομάδας περιηγητῶν φροντίζον περὶ πάντων τῶν τοῦ ταξιδίου καὶ τῶν ἐλαχίστων ἀκόμη. Οὕτω δύναται τις ἀντὶ 10 χιλ. φράγκων νὰ κάμῃ τὸν γύρον τῆς γῆς εἰς ἕνα μῆνα, ἀποτελῶν ὁμοῦ μέρος ποιμνίου ὄλου περιηγητῶν ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν ἑνὸς ὑπαλλήλου τοῦ πρακτορείου Κούκ. Εἰς ἡμᾶς τοῦτο δὲν φαίνεται εὐχάριστον, δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ἐνοήσωμεν τὸ θέλημα ταξιδίου

κατὰ τὸ ὅποιον μεταφέρεται τις ὡς ἀποσκευὴ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καθ' ὁρισμένον διάστημα ἐκὼν ἄκων, χωρὶς ἂ ἔχη τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸ ἐλάχιστον νὰ μεταβάλλῃ κατὰ τὴν ὄρεξιν του. Καὶ ὅμως οἱ φλεγματικοὶ κάτοικοι τῶν βορειότερων κλιμάτων ἄλλως σκέπτονται. καὶ ταξιδεῖουσι κατὰ μυριάδας ἐτησίως, καὶ θησαυρίζεῖ ἑκατομμύρια τὸ Πρακτορεῖον Κούκ.

Ὁ Τζάρος καὶ ἡ εἰρήνη. Αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἀναγράφουσι τὸ ἐξῆς ἀνεκδότον: Γάλλος τραπεζίτης ἐν Πετροῦπόλει διατρίβων ἡζιώθῃ τῆς τιμῆς νὰ κληθῆ ὑπὸ τοῦ Τζάρου εἰς μικρὰν συναναστροφὴν. Ἐνῶ ὁ Τζάρος ἐκράτει τὸ κύπελλον τοῦ τείου εἰς τὰς χεῖρας συνομιλῶν μετὰ τοῦ τραπεζίτου περὶ πραγμάτων διεθνούς πολιτικῆς, εἶπεν ἐκεῖνος ζωηρῶς :— Εἶθε ἡ μεγαλειότης Σας νὰ κρατῆ τὴν παγκόσμιον εἰρήνην εἰς τὰς χεῖρας τόσον στερεὰ, ὅσον κρατεῖ αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὸ κύπελλον τοῦ τείου !— Ἄν εἶνε ἔτσι, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Τζάρος, εἶθε τουλάχιστον νὰ μὴν ἀφήσω ἀπὸ τὰς χεῖρας μου τόσον γρήγορα τὴν εἰρήνην ὅσον καὶ τὸ κύπελλον αὐτό.

Τὰ σκιαγραφήματα τοῦ Στάνλεϋ. Τὰ εἰκονογραφημένα Νέα τοῦ Λονδίνου δημοσιεύουσι σειρὰν εἰκόνων ἐκ τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς κατὰ σκιαγραφήματα ληφθέντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Στάνλεϋ. Τὰ σκιαγραφήματα ταῦτα περιήλθον εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Λονδινεῖου περιοδικοῦ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον : Εὐθὺς ὡς ἦλθεν εἰς Λονδίον ἡ εἰδήσις ὅτι ὁ Στάνλεϋ περὶ τὴν ἀσίαν τὴν ἀποστολὴν του ἐπάτησεν εἰς ἀσφαλῆς ἔδαφος καὶ ὅτι πλην ἄλλων ἀποκομιζεῖ ἐκ τοῦ ταξιδίου καὶ διάφορα σκιαγραφήματα, ὁ ἐκδότης τῶν Εἰκονογραφημένων Νέων ἀπέστειλεν ἕνα τῶν δεξιωτάτων σχεδιαστῶν τοῦ φύλλου ὅπως συναντήσῃ τὸν Στάνλεϋ, διαπραγματευθῆ τὴν ἀγορὰν καὶ ἐπεξεργασθῆ καὶ συμπληρώσῃ ταῦτα ἐπὶ ἀδρόατῃ ἀμοιβῇ. Ὁ καλλιτέχνης ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν συναντήσας τὸν Στάνλεϋ ἐν Ζανζιβάρ ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἔστερξε νὰ παραχωρήσῃ τὰ σκιαγραφήματα του εἰς τὰ Εἰκονογραφημένα Νέα. — Μάλιστα εὐχάριστος, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. — Ἄντι πόσου. — Τὰ χαρίζω. — Δωρεῖν δὲν δύναμαι νὰ τὰ δεχθῶ ἔγω ἐντολὴν νὰ τὰ ἀγοράσω. — Τότε τὰ πωλῶ μίαν πέννα, λέγει γελῶν ὁ Στάνλεϋ. Ἐπὶ τέλους ἔστερξε νὰ δεχθῆ μίαν λίραν στερολίαν εἰς ἀμοιβῇ, ἵνα κατὰ τύπους ἐτελεσθῆ ἡ ἐντολὴ τοῦ σχεδιαστοῦ. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τοῦτο ἕτερον εἰκονογραφημένον περιοδικὸν ἐπρότεινεν εἰς τὸν Στάνλεϋ τὴν παραχώρησιν τῶν σκιαγραφήματων ἀντὶ 1500 λιρῶν — ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά ! Ὁ συνεργάτης τῶν Εἰκονογραφημένων Νέων ἐπανήλθεν εἰς Λονδίον φέρον ἐν θοιάμβῳ τὴν λίραν καὶ ἔλαβεν εἰς ἀμοιβῇ τῆς ἱκανότητός του 600 λίρας.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπιστημονικά. Ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδρίσεων τῆς ἐν Παρισίαις Ἀκαδημίας τῆς Ἰατρικῆς ὁ καθηγητὴς κ. Πανᾶς ἀνεκοίνωσε τὰ πορίσματα τῶν πειραμάτων αὐτοῦ περὶ δύο τοπικῶν ἀναισθητικῶν, τῆς στροφαντίνης καὶ τῆς οὐαβαίνης, αἵτινα προξενοῦσιν ἀναισθησίαν εἰς τὸν σκληρόν καὶ τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα τοῦ ὀφθαλμοῦ. Παρετήρησεν ὁμοῦ ὅτι τὸ πρῶτον ἐνεργεῖ μὲν ὀξείως, ἀλλὰ προξενεῖ τοσοῦτον ἐρεθισμὸν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ἀποβαίνει ἀφορητὸν ἢ δὲ οὐαβαίνῃ ἔχει ἐνεργεῖαν μόνον ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν κύνων. Συνεπέρανε δ' ὅτι τὸ μόνον κατ' ἀλλήλῳ ἀναισθητικὸν διὰ τὰς ἐγχειρήσεις εἰς ὀφθαλ-

μους μένει ἡ κοκκίνη. Διὰ τῶν πειραμάτων τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ ἀπεδείχθη ἐπὶ πλεόν ὅτι κάκιστα ποιοῦσιν οἱ ἐκ πειραμάτων γενομένοις εἰς ζωὰ συνάγοντες πορίσματα καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, διότι ἡ οὐαθαίνη π.χ. κατάλληλον οὐσα ἀναισθητικὸν διὰ τοὺς κωνίλους, οὐδὲν φέρει ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Καλλιτεχνικά Ἐν Παρισίῳ ἐπωλήθη ἐσχάτως ἐπὶ πλειστηριασμοῦ πίνאַξ τις, περὶ οὗ πολλὸς γίνεται λόγος ἐν τῷ γαλλικῷ τύπῳ. Ὁ πίνאַξ οὗτος ἀπεικονίζει τὸν Ἀβραὰμ ξενίζοντα τοὺς ἀγγέλους, φέρει δὲ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ περιωνύμου Ὀλλανδοῦ ζωγράφου Ῥέμβραντ, καὶ ἔτος γραφῆς 1656 Ἡ πρώτη προσφορὰ ἦτο χίλια φράγκα. κατεκυρώθη δὲ ἀντὶ εὐτελοῦς σχετικῶς ποσοῦ, (4050 φράγκων) ὁ νῦν κάτοχος ζητεῖ, ὅπως τὴν πωλήσῃ, 250 χιλ. φράγκων. Ἀλλὰ πολλὴ ὑπάρχει διχόγνωμία περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ πίνακος· ὁ διάσημος ζωγράφος Βοννά, ἐμπειρότατος γνώστης τῶν ἔργων τοῦ Ῥέμβραντ, διαρρήθην ἀποφαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ἔργον τούτου, ἄλλοι πάλιν ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἔργον μαθητοῦ τοῦ Ῥέμβραντ καὶ ἄλλοι ἐκθύμως ὑποστηρίζουσι τὴν γνησιότητα. Οὐδεὶς ὅμως ἀμφισβητεῖ τὴν ἀραιότητα καὶ τὴν μεγάλην καλλιτεχνικὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου.

— Ὁ Γάλλος ἐπίσκοπος κ. Παζίς, ἀναλαβὼν τὴν πρωτοδουλίαν τῆς συλλογῆς ἐράνων πρὸς ἰδρύσιν μνημίου τῆς Ἰωάννης δ' Ἀρκ., ὠμίλησεν ἐπ' ἐσχάτων λίαν εὐλόγητος ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Μαγδαληνῆς ἐν Παρισίῳ ἐνώπιον πολυπληθεστάτου καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου. Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς ὁμιλίας του περιήγαγε δίσκον καὶ συνέλεξε μέγα ποσὸν ἐράνων.

— Ἡ ἰταλικὴ βουλή σχεδὸν ὁμοθυμῶς ἐπεψήφισε νόμον δι' οὗ ἀνακηρύσσεται μνημεῖον ἐθνικὸν ὁ τάφος τῆς οἰκογενείας Καϊρόλη ἐν Γροπελλῶ καὶ παρέχεται εἰσφορά τοῦ κράτους ἐκ 30,000 λιρῶν εἰς τὸν δημόσιον ἔρανον πρὸς ἀνάγεσιν μνημείου εἰς τὴν οἰκογένειαν Καϊρόλη ἐν Παβία. Τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι τὸ δευτέρον ὅπερ θὰ ἐγερθῇ ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τιμὴν τῶν Καϊρόλη, οἵτινες πάντες ἐπολέμησαν ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς Ἰταλίας καὶ ἔπεσαν ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, ἐνὸς μόνου ἐπιζήσαντος, τοῦ ἐπ' ἐσχάτων ἀποθανόντος πρωθυπουργοῦ. Τὸ πρῶτον μνημεῖον ἐγείρεται ἐν τῷ Μόντε Πίντσιο ἐν Ῥώμῃ.

Φιλολογικά. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ἰανουαρίου ὁ Ἀμερικανὸς ἀρχαιολόγος Λουὶ Ἀνιέρ ἐπραγματεύθη ἐν σειρᾷ ἀναγνωσμάτων ἐν Βοστώνῃ «Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι θεῶν κατὰ τὰ πορίσματα τῶν νεωτέρων ἀνασκαφῶν». Πρωτάξας εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐλληνικῆς θρησκείας καὶ περὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς εἰς τὸν χριστιανισμόν, ὅστις κατ' αὐτὸν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν συνεπλήρωσε τὰς ἀτελεῖς καὶ ἀνεπαρκεῖς περὶ τοῦ θεοῦ ἰδέας τῶν Ἑβραίων, ὠμίλησε περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀνασκαφῶν, ὧν ἐπέδειξε στερεοσκοπικὰς διὰ προβολῶν εἰκόνας. Ἐν δευτέρῳ δ' ἀναγνώσματι ἐξήτασε λεπτομερῶς τοὺς περὶ Διμήτρος παλαιστάτους μύθους.

— Ἐξεδόθη εἰς ἴδιον τόμον, τὸ ἐν τῇ Illustration τοῦ ἔτους τούτου μετ' ἐξαιρέτων εἰκόνων τοῦ Βαχτάρ δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον νέον μυθιστόρημα τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Φραγκίσκου Κοππέ, τὸ ἐπιγραφόμενον Tout une jeunesse. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο, ἀπλουστάτην ἔχον ὑπόθεσιν, ἀλλὰ διακρινόμενον διὰ τὸ γραφικὸν καὶ γλαφυρὸν ὄψος καὶ τὰς ποιητικὰς καλλονὰς αὐτοῦ, ἀφηγεῖται τὸν βίον καὶ τοὺς ἔρωτας νέου ποιητοῦ, ἀπεικονίζον ζωηρότατα τὴν γαλλικὴν κοινωνίαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον.

Βιομηχανία. Τὸ μέγα ἐργαστάσιον Ἐνσελ ἐν Κάσσελ τῆς Γερμανίας κατεσκευάσεν ἐσχάτως τὴν τρισηλίστιν ἀτμάμαχον. Ἐπὶ τούτῳ ὁ ἰδιοκτήτης διένειμε 10000 μαρκῶν φιλοδωρήματα εἰς τοὺς ἐργάτας του καὶ κατέβαλεν 50000 μαρκῶν ὑπὲρ ἰδρύσεως νοσοκομείου τοῦ ἐργατικῶν πληθυσμοῦ τῆς πόλεως.

Θατρικά. Ἐπ' τῷ Ὁδῆῳ τῶν Παρισίων παρασκευάζεται ἡ παράστασις τοῦ Δὸν Καρόλου, τοῦ γνωστοῦ δράματος τοῦ Σχίλλερ, κατὰ μετάφρασιν τοῦ Καρόλου Ῥαιμόν.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ Σάρρα Βερνάρ ὡς *Ἰωάννα δ' Ἀρκ.* Ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ τῆς Πύλης τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου παριστάνεται συνεχῶς ἀπὸ μηνὸς Ἰῆδη ἡ «Ἰωάννα δ' Ἀρκ», ἐθνικῆς ὑποθέσεως ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον πρωταγωνιστεῖ ἡ Σάρρα Βερνάρ, ἀναδεικνύουσα ἐν τῷ ἡρωικῷ προσώπῳ τῆς Ἀυρηλιανῆς παρθένου, ὅλην αὐτῆς τὴν ἐξοχὴν δραματικὴν τέχνην.

Ἰούλιος Βαρβιέ ὁ ποιητῆς καὶ *Κάρολος Γκουνῶ* ὁ μελοποιὸς τῆς «Ἰωάννας δ' Ἀρκ». Τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ Βαρβιέ εἶναι ἄγνωστον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Γκουνῶ γνωστότατον τυγχάνει ἐκ τοῦ «Φάουστ» τοῦ Ῥωμαιοῦ καὶ Ἰουλιέττας τῆς «Μιρέιλ» καὶ ἄλλων ἔργων αὐτοῦ.

Ἡ μήτηρ τῶν τεθλιμμένων εἰκὼν τοῦ ζωγράφου Βουερώ, ἐνὸς τῶν διασημοτέρων συγχρόνων γάλλων καλλιτεχνῶν, διακρινόμενον διὰ τὴν κλασικὴν ἀπόχρωσιν τῶν ἔργων του. Ἡ παρούσα εἰκὼν περιστᾷ τὴν Παναγίαν εἰς τὰ γόνατα δ' αὐτῆς προσπίπτει μήτηρ ὀλοφυρομένη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ τέκνου της, ὅπερ νεκρὸν κατάκειται παρ' αὐτῆς.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Τρίπος ἀπαλλαγῆς. Ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ συρμῷ ἀπὸ Πατρῶν εἰς Ἀθήνας ταξιδεύουσι μόνον ἐντὸς ἡμέρας πρῶτης θέσεως δύο κύριοι. Ὁ εἰς εἶναι ζωηρότατος, εὐθυμότατος καὶ βλέπει τὸν ἄλλον μὲ διάθεσιν συνομιλίας· ὁ ἄλλος φαίνεται μελαγχολικὸς καὶ βλέπει: ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον. Ἐπὶ τέλους ὁ πρῶτος ἀπευθύνει τὸν λόγον: — Θαρρῶ πῶς δὲν μου εἴσθε ἄγνωστος... τὸ πρόσωπόν σας κάπου τὸ ἔχω ξαναἰδῆ... Καὶ ὁ ἄλλος ξηρὰ ξηρὰ: — Μπορεῖ ἤμουν δεκαπέντε χρόνια 'ς τὴ φυλακῆ!

Τὸ λαμπρὸν ἱατρικόν. — Γιατρέ, δὲν ἤμπορῶ νὰ μὴ σας συγχαρῶ καὶ νὰ μὴ σας εὐχαριστήσω γιὰ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἱατρικὸν ποῦ δίδετε εἰς ὅσους πάσχουν ἀπὸ τὸ στομάχι. — Νὰς ὠφέλησε; — Ὅχι, δόξα τῷ Θεῷ· ἐγὼ δὲν ἐπῆρα... ἐπῆρε ὁ θεὸς μου καὶ εἶμαι ὁ μόνος του κληρονόμος.

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ μέλλον ὑπόσχεται μόνον, ἐνῶ τὸ παρὸν πληροῦναι· καὶ πρέπει νὰ τὰ ἔχη κανεὶς καλὰ μ' ἐκεῖνον ὅστις κρατεῖ τὰς κλειδάς τοῦ ταμείου.

*

Κοινωνικὴ ἀλήθεια: Συνήθως ὁ φίλος ὄλου τοῦ κόσμου δὲν ἔχει κανένα φίλον καὶ ὁ μὴ ἔχων κανένα φίλον εἶναι φίλος ὄλου τοῦ κόσμου.

*

Θρηγεῖ τις ὅταν εἶναι δυστυχῆς, ἀλλ' εἶναι πράγματι δυστυχῆς ὅταν θρηγῆ μόνος.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Διὰ τὰ μὴ σκάθη ἀπὸ τὴν φλόγα ὁ ἕλιος σὼλῆν τῆς λάμπας ἄρκει νὰ χαραχθῇ ὀλίγον δι' ἀδάμαντος κατὰ τὸ ἄνω χεῖλος.